

LANDSCHAPSPLAN HALDERBERGE 2016 - 2025

Het landschap in beweging

maart 2016

Gemeente
Halderberge

LANDSCHAPSPLAN HALDERBERGE 2016 – 2025

Mevr. J. Embregts/ Dhr. G. Kroes
Team Realisatie/ Vakgroep Groen / gemeente Halderberge

7 maart 2016

Gemeente Halderberge
Parklaan 15
4730 AA Oudenbosch
E-mail: gemeente@halderberge.nl

INHOUD

Hoofdstuk 1: Inleiding	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Doelstelling.....	1
1.3 Interactief proces.....	1
1.4 Leeswijzer.....	1
Hoofdstuk 2: Huidige situatie	2
2.1 Ligging.....	2
2.2 Ondergrond.....	2
2.2.1 Bodem.....	2
2.2.2 Watersysteem.....	6
2.3 Netwerk laag.....	9
2.3.1 Groennetwerken.....	9
2.3.1.1 Natuur.....	9
2.3.1.2 Landschap.....	10
2.3.1.3 Landschappelijke groenelementen.....	13
2.3.1.4 Bermen.....	20
2.3.1.5 Ecologische verbindingen.....	21
2.3.2 Infrastructurele netwerken.....	23
2.3.2.1 Wegen.....	23
2.3.2.2 Treinverbindingen.....	23
2.3.2.3 Breda International Airport.....	23
2.3.2.4 Waterwegen.....	24
2.3.2.5 Ruiterspaden.....	25
2.3.2.6 Wandel- en fiets-verbindingen.....	26
2.3.3 Energienetwerken.....	26
2.3.3.1 Hoogspanningsverbindingen.....	26
2.3.3.2 Windturbines.....	27
2.4 Occupatie laag.....	29
2.4.1 Wonen.....	29
2.4.1.1 Archeologie.....	29
2.4.1.2 Cultuurhistorie.....	30
2.4.2 Werken.....	33
2.4.2.1 Landbouw.....	33
2.4.2.2 Bedrijventerreinen.....	34
2.4.2.3 Glastuinbouw.....	34
2.4.2.4 Boomteelt.....	34
2.4.3 Recreatie.....	36
2.4.3.1 Verblijfstoerisme.....	36
2.4.3.2 Dagtoerisme.....	36
2.4.3.3 Recreatief gebruik bossen.....	37
2.4.3.4 Agrotourisme.....	40
2.4.3.5 Watertourisme.....	40
Hoofdstuk 3: Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer	43
3.1 Particulier landschapsbeheer 2005 -2006.....	43
3.2 Gebiedscontract 2008-2012.....	43
3.3 Periode 2012-2016.....	44
3.4 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2016 en verder.....	44

Hoofdstuk 4: Structuurvisie Halderberge 2025	46
4.1 Conclusies.....	46
4.1.1 Ondergrond.....	46
4.1.2 Netwerk laag.....	46
4.1.3 Occupatie laag.....	46
4.1.4 Extra streefpunt.....	47
Hoofdstuk 5: Natuurbeheerplan 2016	49
Hoofdstuk 6: Landschapsvisie	50
6.1 De visie op hoofdlijnen.....	50
6.2 De visie per deelgebied.....	50
Hoofdstuk 7: Uitvoeringsplan	57
7.1 Aanpak.....	57
7.2 Beheer van gemeentelijke landschap elementen	57
7.3 Van visie naar projecten.....	57
7.3.1 Groencontactgroep Halderberge	58
7.3.2 Particulier landschapsbeheer.....	58
7.3.3 Realisatie speelzone in bestaande bospercelen.....	59
7.3.4 Het herkenbaar maken van cultuurhistorische waarden in het landschap.....	60
7.3.5 Verbeteren verbinding tussen de verschillende (groen) elementen.....	61
7.4 Financiering.....	61
7.4.1 Programmabegroting.....	61
7.4.2 Investeringsprogramma.....	62
7.4.3 Groenfonds.....	62
7.4.4 Subsidies.....	62
7.4.5 Schematisch overzicht financiering beheer/ projecten.....	64
7.5 Communicatie.....	65
7.5.1 Beheer.....	65
7.5.2 Projecten.....	65
Hoofdstuk 8: Toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap	67
8.1 Inleiding.....	67
8.2 Kwalitatieve beoordeling indien sprake fysieke tegen prestatie....	68
8.3 Groenfonds.....	69
Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen/ betrokken partijen	69
Bijlage 2: Elementen beschrijving	70

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2003 heeft de gemeenteraad het Landschapsbeleidsplan, met de titel 'Samen voor Groen' als leidraad vastgesteld. Een Landschapsbeleidsplan gebaseerd op de in 2001 vastgestelde StructuurvisiePlus. De basis van het huidige Landschapsbeleidsplan is, met een looptijd van 10 jaar achterhaalt. Het dient te worden geactualiseerd. De door de gemeenteraad in 2013 vastgestelde 'Structuurvisie Halderberge 2025' vormt hierbij het vertrekpunt.

In de 'Structuurvisie ruimtelijke ordening' en de 'Verordening ruimte 2014' heeft de provincie Noord-Brabant, om de kwaliteit van het landschap te versterken, het uitgangspunt 'kwaliteitsverbetering van het landschap' geïntroduceerd. Het achterliggende idee is dat ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied actief bijdragen aan versterking van het landschap. Indien er sprake is van een fysieke tegenprestatie vindt door de gemeente toetsing plaats van het door de initiatiefnemer ingediende landschappelijke inrichtingsvoorstel. Een toetsing op basis van enkele elementen beschrijving zoals verwoord in het Groen Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant. Deze elementen beschrijving is nog niet verwoord in een vastgesteld gemeentelijke document. Eind oktober 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd met het vaststellen van een gemeentelijke reserve (groenfonds) voor het storten van compensatiegelden. Compensatiegelden die vervolgens worden ingezet op kwaliteitsverbetering van het landschap. Daar waar groen compensatie niet of deels op het in ontwikkeling zijnde perceel plaats kan vinden wordt de financiële compensatie gestort in het groenfonds. De gemeente dient met de bedragen uit dit groenfonds zelf maatregelen ter verbetering van de landschappelijke kwaliteit elders in de gemeente te realiseren. Bij destijds de behandeling van de stukken in de gemeenteraad is bepaald dat mogelijke bestedingsdoelen zullen worden opgenomen in het te actualiseren Landschapsbeleidsplan.

1.2 Doelstelling

Het geactualiseerde landschapsbeleidsplan vormt een document dat gericht is op het duurzaam behoud, ontwikkeling en versterking van een groen samenhangend landschap. Enerzijds vormt het een beleidsstuk en anderzijds een doorvertaling naar uitvoeringsprojecten. Tevens gaat het document, bij ruimtelijke ontwikkelingen in het kader 'toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap', dienen als ondersteuning bij de behandeling van fysieke landschappelijke inrichtingsvoorstellen. Mogelijke bestedingsdoelen worden gelabeld aan de in dit document verwoorde uitvoeringsprojecten.

1.3 Interactief proces

Naast de gevoerde afzonderlijke interne en externe gesprekken zijn de resultaten van het wat aan gegevens is verzameld gepresenteerd aan belangstellende betrokkenen in een bijeenkomst begin december 2015. Het document "Landschapsplan Halderberge 2016- 2025 " is uiteindelijk tot stand gekomen door een samenvoeging van al wat is verzameld middels gesprekken en wat aan documenten beschikbaar is. Er is nadrukkelijk rekening gehouden met het feit dat de Structuurvisie Halderberge 2025 als vertrekpunt diende.

1.4 Leeswijzer

De nota " Landschapsplan Halderberge 2016-2025" is opgebouwd uit acht hoofdstukken. Na de inleiding wordt in het tweede hoofdstuk de huidige situatie beschreven en ingegaan op de onderwerpen ondergrond, netwerk laag en de occupatie laag. Hoofdstuk drie geeft inzicht in Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer in de periode 2005 – 2016. De basis van deze nota wordt verwoord in hoofdstuk vier

“ Structuurvisie Halderberge 2025”. Het provinciaal beleid is samengevat in hoofdstuk vijf. Na analyse en confrontatie van het functionele, ecologische en visueel-ruimtelijk aspect volgt een uitzetting in hoofdstuk zes “Landschapsvisie”. Een visie op hoofdlijnen en een visie per deelgebied. De vertaling van de visie is verwoord naar een uitvoeringsplan. In dit hoofdstuk zeven aandacht voor het beheer van gemeentelijk landschap elementen, van visie naar projecten, financiering en de communicatie. Tot slot gaat hoofdstuk acht in op de “ Toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap”. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied moet de initiatiefnemer veelal zorg dragen voor kwaliteitsverbetering van het landschap.

2 HUIDIGE SITUATIE

2.1 Ligging (figuur 1, blz. 4)

De gemeente Halderberge heeft een oppervlakte van circa 7.500 hectare en bestaat uit de kernen Bosschenhoofd, Hoeven, Oudenbosch, Oud Gastel en Stampersgat. De gemeente Halderberge wordt begrensd door de rivier de Dintel- Mark in het noorden, de Laakse Vaart - Kibbelvaart aan de oostzijde en het Mark-Vlietkanaal in het westen. De zuidgrens is wat minder duidelijk en bestaat uit een denkbeeldige lijn ten noorden van de kern Zegge en een gedeelte van de snelweg A 58.

2.2 Ondergrond

De ondergrond wordt gevormd door de bodem en het watersysteem. De ondergrond bepaalt het ruimte gebruik.

2.2.1 Bodem

- Geologische ontstaansgeschiedenis

Op basis van de geologische ontstaansgeschiedenis kan de gemeente Halderberge worden opgedeeld in drie geologische landschappen: het dekzandlandschap, het veenlandschap en het zeekleigebied.

Het dekzandlandschap bestaat grotendeels uit fijn zandig, door de wind afgezet materiaal uit de laatste ijstijd. Vanaf ongeveer 10.000 jaar geleden eindigde de laatste ijstijd. Door temperatuurstijging smolt het landijs en kon een dichte begroeiing ontwikkelen waardoor verdere verplaatsing van het zand door de wind werd tegengegaan en bodemvorming in het dekzand kon optreden. Een en ander gevolg van het smeltende landijs was een snelle stijging van de zeespiegel en, min of meer gelijktijdig, een stijging van het grondwater. Vooral de relatief lage ligging van grote delen van de gemeente, de aanwezigheid van slecht doorlatende en slecht water opnemende (leem-) lagen dicht aan de oppervlakte en de veelal haaks op de natuurlijke afwateringsrichting gelegen dekzandruggen zorgden ervoor dat het gemeentelijk grondgebied sterk ver natte.

Door de vernatting ontstonden gunstige omstandigheden voor veengroei en het duurde dan ook niet lang voordat in het gemeentelijk grondgebied een omvangrijk veenpakket aanwezig was. Veel van het veen is intussen verdwenen door natuurlijke erosie en ontginning door de mens vanaf de tweede helft van de 13^e eeuw na christus. Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Halderberge tegenwoordig voor een zeer groot deel een zandlandschap is. Dat wil zeggen dat het een zandlandschap werd toen het veen vanaf de Late Middeleeuwen werd afgegraven. Ten noorden van de lijn Oudenbosch-Hoeven en ten westen van Oud Gastel werd het dekzand en het eventueel aanwezige veen afgedekt door zee afzettingen. Deze afzettingen zouden hoofdzakelijk hebben plaats gevonden tussen 1100 na christus en het moment van de eerste bedijkingen, begin van de 15^e eeuw.

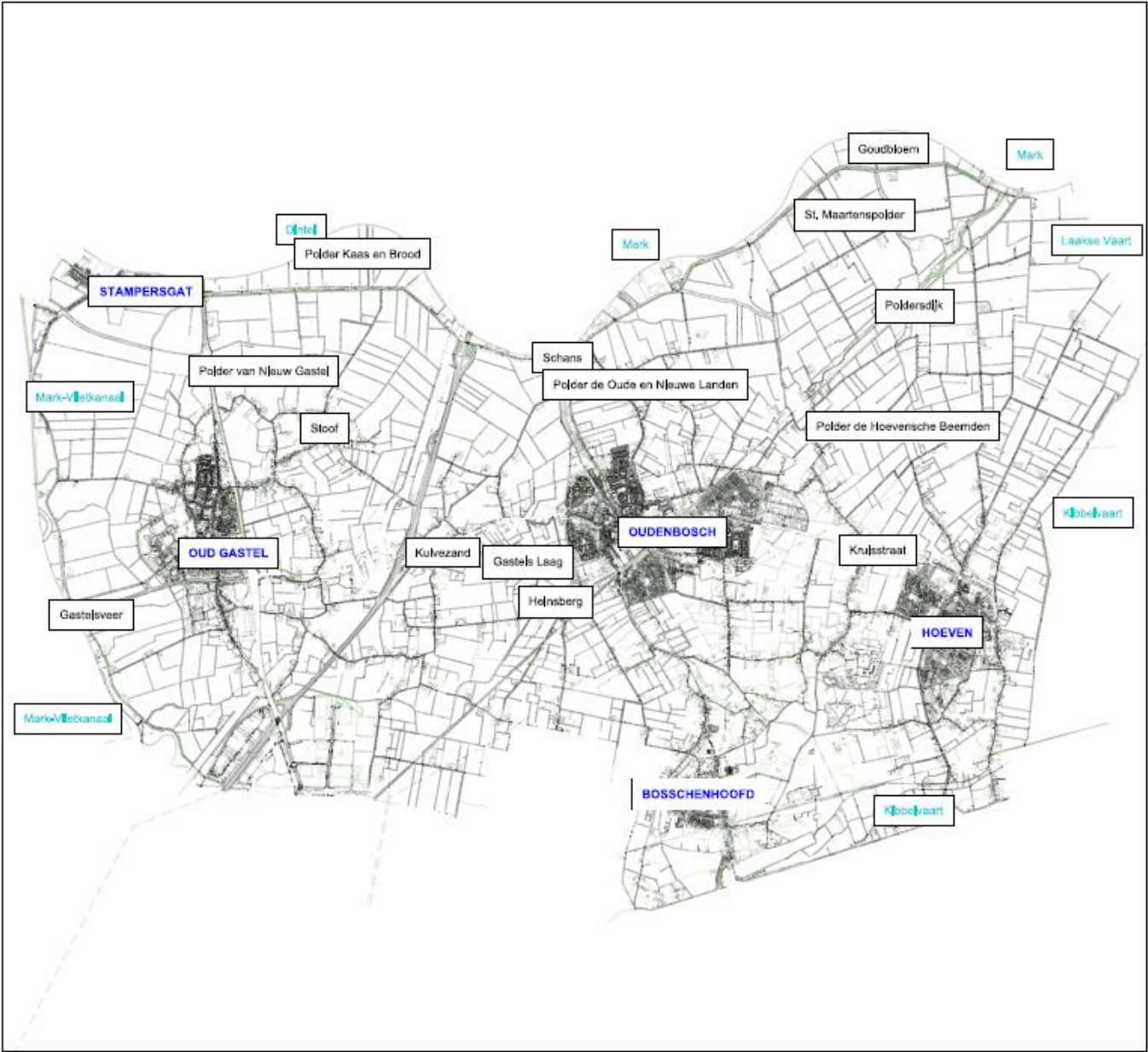
De geologische ontstaansgeschiedenis van het Halderbergse grondgebied heeft geresulteerd in een grote diversiteit aan landschapsvormen. Het zandgebied bestaat voornamelijk uit zwak golvende vlaktes en ruggen. Het zeekleigebied bestaat uit een vlak landschap dat is gevormd onder invloed van de getijdenwerking.

- Bodemopbouw (figuur 2, blz. 5)

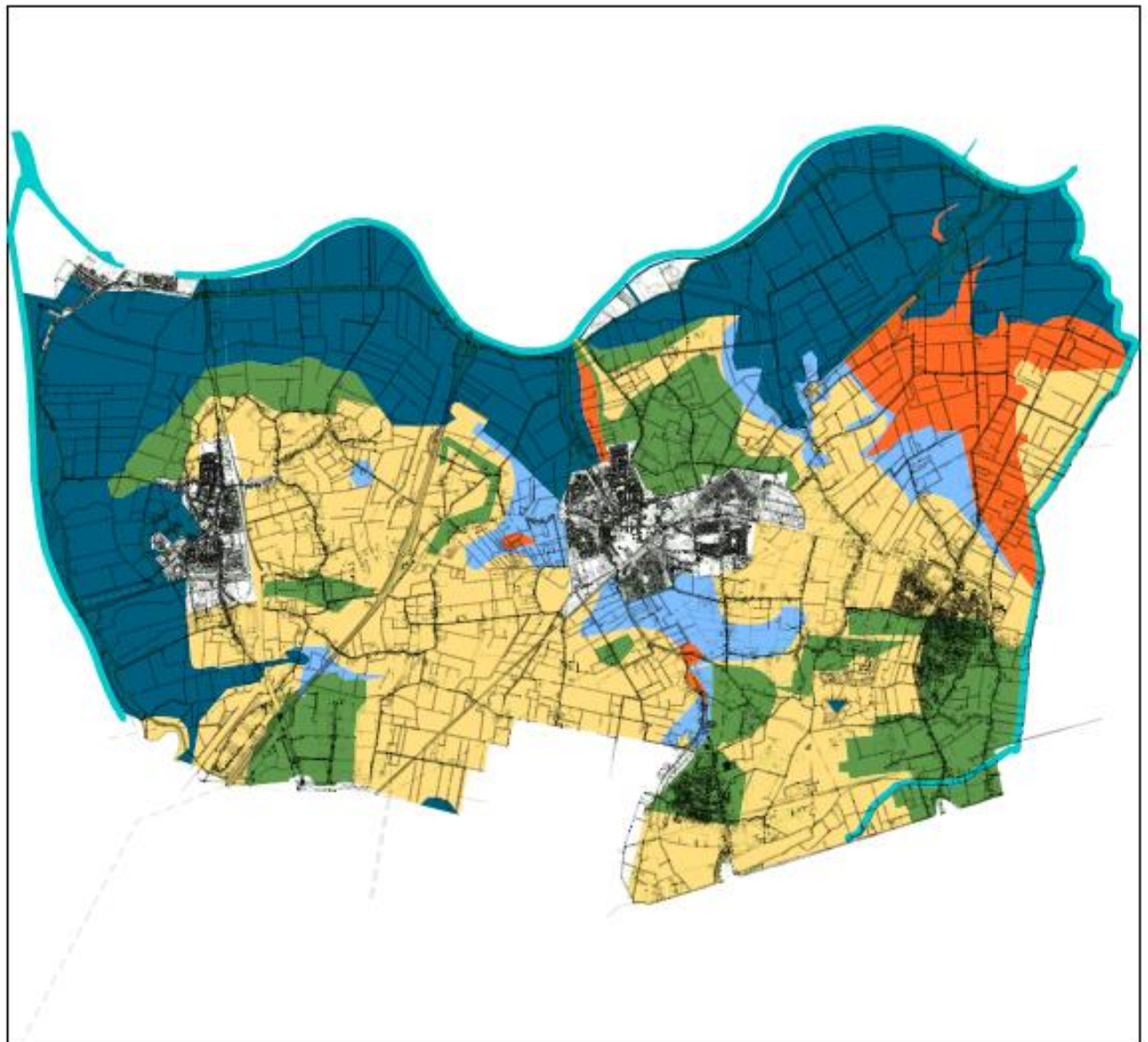
De gemeente Halderberge ligt op de overgang van het lage gebied, waar de zee nog invloed had, naar de hoger gelegen gronden. Dit is nu nog zichtbaar in het landschap. In het zuiden van de gemeente Halderberge liggen de hoge lichtglooiende zandgronden. De zandgronden (Veldpodzolgronden en Laarpodzolgronden) zijn van nature arme en schrale gronden. Door het opbrengen van heideplaggen vermengd met dierlijk mest zijn in de loop van de eeuwen op delen van deze zandgronden vruchtbare landbouwgebieden ontstaan. Deze gronden, Enkeerdgronden, zijn bij alle kernen op de zandondergronden terug te vinden. Op de overgang van droog naar nat zijn de Beekeerdgronden te vinden. Een mengeling van zand en klei. De rand rond Oud Gastel is daar een voorbeeld van.

Een markant punt in de gemeente Halderberge is de Heinsberg, die ruim boven de omgeving uitsteekt. Hier heeft een vroegere rivier in een bocht het nodige slib afgezet. De rivierbocht is nog herkenbaar in de vorm van het aangrenzende Gastels Laag. Tussen de zand- en kleigebieden ligt op enkele plaatsen een smalle overgangszone, een mengvorm. Zoals de moerige en veengronden ten noorden van Hoeven. In het noorden van het grondgebied liggen de vlakke, laaggelegen zeekleigronden. De zeekleigebieden zijn van nature rijke landbouwgronden. In de natte gebieden waar het water stil bleef staan, is vroeger veel veen gevormd. Dat echter ook weer grotendeels is afgegraven.

FIGUUR 1. LIGGING

FIGUUR 2. BODEMTYPEN

- Oude landbouwgronden (zand- en kleedgronden)
- beekdalgronden (beekeerdgronden)
- (klei op) veengronden (vnl. weldeveengronden)
- open water
- zandgronden
- zeekleigronden

- **Geomorfologie**
De contrasten tussen hoog en laag, nat en droog vinden hun oorsprong in de geomorfologie. Aan de noordelijke kant van de gemeente Halderberge zijn het de oeverwallen langs de Dintel en de Mark, vlaktes die het beeld van het landschap sterk beïnvloeden. Aan de zuidelijke kant van de gemeente Halderberge zijn het de drogere hogere delen met dekzandruggen, dekzandvlaktes die het landschap vorm hebben gegeven.

Opgemerkt.

- De gemeente Halderberge is rijk aan bodemtypen.
- Er zijn veel gradiënten: hoog/ laag, nat/ droog aanwezig

Kansen bodem.

- Het kenmerkende van een plek vindt zijn oorsprong vanuit het bodemarchief. Door de inzet van deze waarden behoud het grondgebied zijn identiteit.
- De aanwezige kwaliteiten van de bodem en het grondwater leveren natuurlijke bouwstenen voor de ontwikkeling van de ecologische diversiteit. Benut deze ecologische potentie vanuit bodem en grondwater.

2.2.2 Watersysteem. (figuur 3, blz. 8)

- **Grondwater**
In het grondwatersysteem kan onderscheid worden gemaakt in drie soorten gebieden. Te weten de kwelgebieden, infiltratiegebieden en intermediaire gebieden. In de kleigebieden in het noorden van de gemeente Halderberge liggen kwelgebieden. In de kwelgebieden komt van oorsprong grondwater aan het oppervlak dat tot tientallen kilometers ver ten zuiden van de gemeente Halderberge is geïnfiltreerd. Doordat dit water een lange weg, diep onder de grond heeft afgelegd, is het verrijkt met mineralen uit de bodem. Het grondwater heeft onder andere kalk opgenomen. De plantengroei is in die kwelgebieden daarom bijzonder en zeer gevarieerd. Omdat de kwelgebieden de laatste jaren steeds droger zijn geworden door ontwatering en door grondwateronttrekking, is de diepe kwelstroom weggefallen. Tegenwoordig komt hier kwel aan de oppervlakte die dichtbij is geïnfiltreerd en slechts een korte weg door de bodem heeft afgelegd. De kwaliteit van dit kwelwater is daarom veel minder. Het gevolg is dat ook de vegetatie in deze kwelgebieden sterk verarmd. Langs het Mark-Vlietkanaal, de Dintel, rond Poldersdijk en rond Oudenbosch bevinden zich kwelgebieden.
De infiltratiegebieden zijn de hogere zandgronden, zoals de bossen rond Bosschenhoofd, maar ook bij de oeverwallen van de Dintel en de Roosendaalse Vliet treedt infiltratie op.
De intermediaire gebieden vormen het overgangsgebied tussen de relatief hooggelegen infiltratiegebieden en de laaggelegen kwelgebieden. Het Gastels Laag kan tot dit type gebied worden gerekend.

- **Waterwingebied**
In het bosgebied Hoeven - Bosschenhoofd ligt het waterwingebied. Rondom het waterwingebied is een beschermingszone, een grondwaterbeschermingsgebied
- **Oppervlaktewater**
Het systeem van het oppervlaktewater bestaat uit het oppervlaktewatergebieden van het Mark-Vlietkanaal, de Dintel en de Mark, en de Laakse- en Kibbelvaart.
- **Waterberging**
Eind 2014 is een extra waterberging tussen Oudenbosch en Bosschenhoofd aangelegd. Zo kan bij hevige neerslag regenwater vanuit de kern Bosschenhoofd en vanuit het laaggelegen gebied tussen Bosschenhoofd en Oudenbosch opgevangen worden. Vervolgens wordt dit water vertraagd afgevoerd via gemaal Zellebergen naar de Mark. Dit vermindert wateroverlast in het gebied tussen Oudenbosch en Bosschenhoofd en in de bebouwde kom van Oudenbosch. Deze waterberging is een uitbreiding op de al in een eerder stadium drie aangelegde waterbergingen ten zuiden van Oudenbosch

Opgemerkt.

- De Dintel/ Mark, het Mark-Vlietkanaal, de Laakse Vaart-Kibbelvaart vormen de belangrijkste waterlopen.
- Het overige oppervlaktewater is beperkt tot kleinschalige vormen als wielen (Poldersdijk) , vennen (omgeving bosbad Hoeven), retentievijvers (Oudenbosch) en enkele verspreid liggende poelen.
- De infiltratiegebieden liggen voornamelijk in het hoger gelegen dekzandgebied, bosgebied Hoeven – Bosschenhoofd .

Kansen water

- Water als de drager voor natuurontwikkeling.
- Realisatie waterberging.
- Gebruik water als bron voor recreatie.

FIGUUR 3. WATERSYSTEEM

2.3 Netwerk laag

Bij een netwerk laag onderscheiden we groennetwerken, infrastructurele netwerken en energienetwerken.

2.3.1 Groennetwerken

2.3.1.1 Natuur

Oorspronkelijk leverde de overgang in het landschap, van nat naar droog, van zand naar klei, van besloten naar open, een rijk gevarieerde natuur op. Van de oorspronkelijke flora en fauna is heel veel verdwenen. Bebouwing, ontwatering en de ruilverkaveling hebben hun weergave gehad op de natuur. De verschillen in het landschap zijn nu sterk genivelleerd en nagenoeg de volledige ruimte wordt intensief gebruikt door de mens. Het areaal dat in de gemeente Halderberge voor natuur beschikbaar is, is klein en versnipperd. Slechts enkele gebieden binnen de gemeente Halderberge hebben natuurwaarde. Hierbij denkend aan de bosgebieden en kleinschalige landschapselementen als onder andere de Plukkert. Deze gebieden liggen echter als eilanden in het omringende landschap en staan nauwelijks met elkaar in verbinding.

- Natuurgebied het Gastels Laag: in 1995 is dit gebied met weilanden in het kader van de Landinrichting Oud Gastel- Oudenbosch als natuurgebied aangewezen. Het ligt ten westen van Oudenbosch. Het gebied is 23 ha groot en bestaat uit natte bloemrijke hooilanden en een elzenbosje. In het gebied ligt blauwgrasland. Er groeien planten als spaanse ruiter, blauwe knoop en de grote ratelaar. De natte graslanden zijn aantrekkelijk voor vogels. Het gebied kenmerkt zich door een hoge waterstand, de kwel en voor het gebied kenmerkende vegetatie. Een bijzonder gebied voor vogels, amfibieën en vlinders. Het Gastels Laag is in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

Het Gastels Laag

- Poldersdijk: ten noordoosten van Oudenbosch ligt een onverharde, noord-zuid getraceerde Poldersdijk. Betreft een voormalige zeedijk uit de vijftiende eeuw. Een onverharde dijk met aangrenzend een complex van wielen, restant van oude dijk doorbraken, met broekbosjes en graslanden. Ten zuidoosten van de dijk komen natte beemdgronden voor. Die in gebruik zijn als kleinschalig verkaveld grasland met talrijke ontwateringssloten. Ze zijn op sommige plekken beplant met hakhoutbosjes. Het gebied Poldersdijk is in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

- Bosschages, van beperkte omvang, langs het Mark-Vlietkanaal en de Dintel hebben, door hun ligging en samenstelling, een natuurlijke waarde. Deze bosschages zijn in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

Opgemerkt.

- De natuurwaarden in het buitengebied zijn beperkt in omvang en concentreren zich in een klein aantal natuurgebieden.
- Bestaan vooral uit natte, aan water gerelateerde natuurwaarden.
- Zijn in het agrarisch gebied beperkt tot het plaatselijk voorkomen van weidevogels en broedvogels.

2.3.1.2 Landschap

Het grondgebied van Halderberge kenmerkt zich door de aanwezigheid van veel gradiënten. (klei/zand/veen, nat/droog, hoog/laag, open/ gesloten) Mede daardoor zijn er in Halderberge ook vele typen landschappen ontstaan.

Het landschap van de gemeente Halderberge is opgedeeld in drie visuele eenheden: open, half-open en besloten.

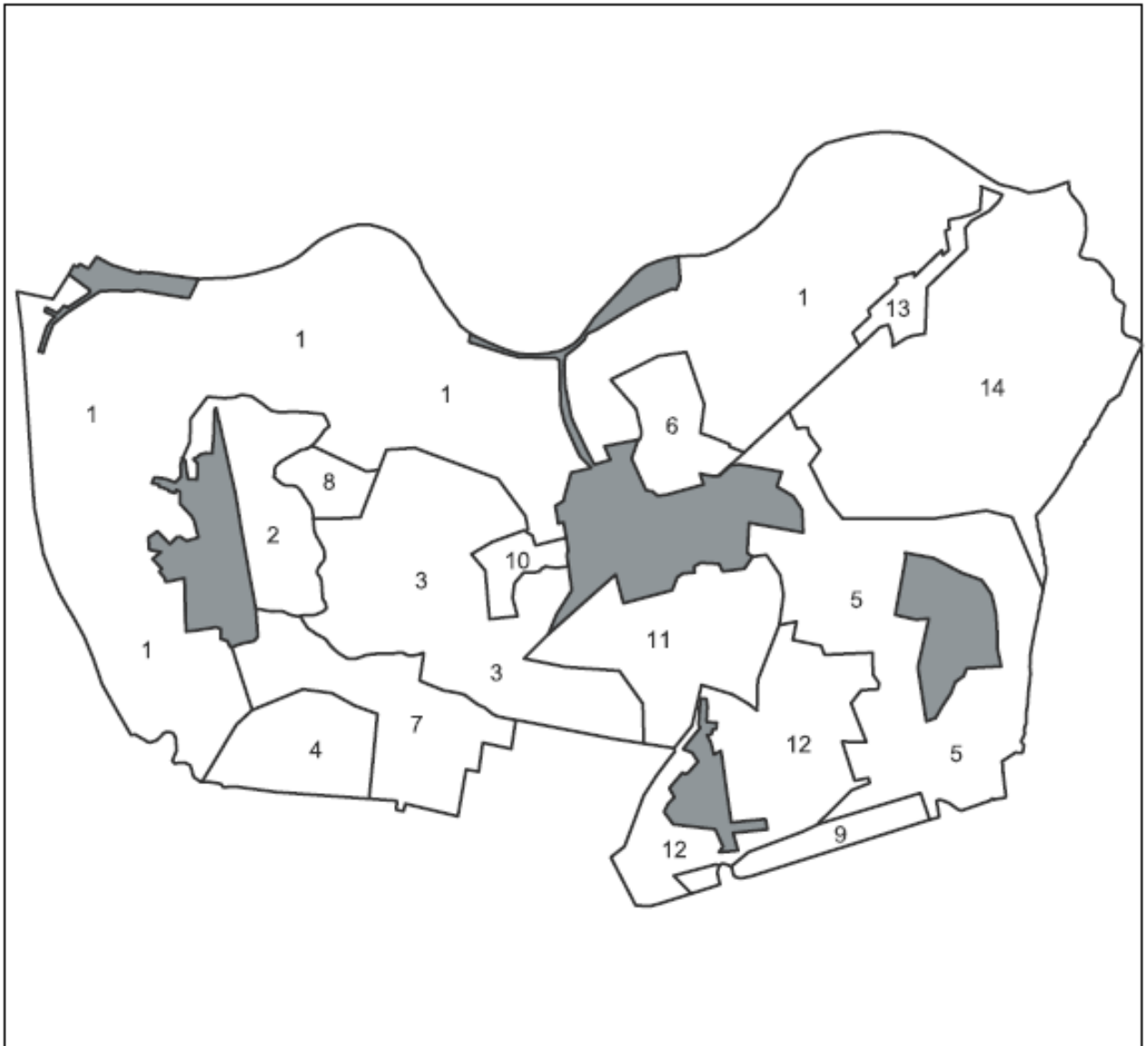
Indeling in visuele landschappelijke eenheden

Visueel landschapstype	Kijkafstand
Open landschap	> 500 meter
Halfopen landschap	100 – 500 meter
Besloten landschap	< 100 meter

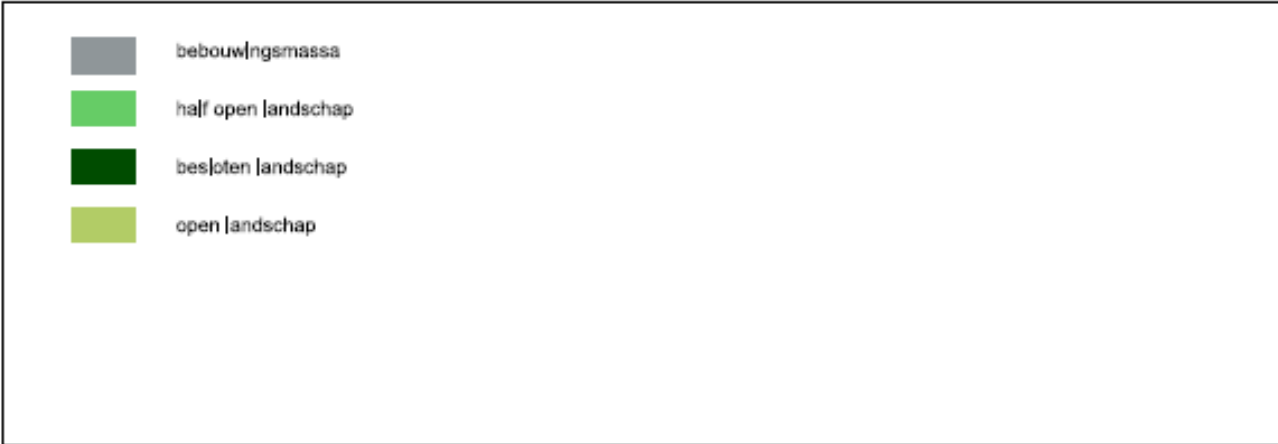
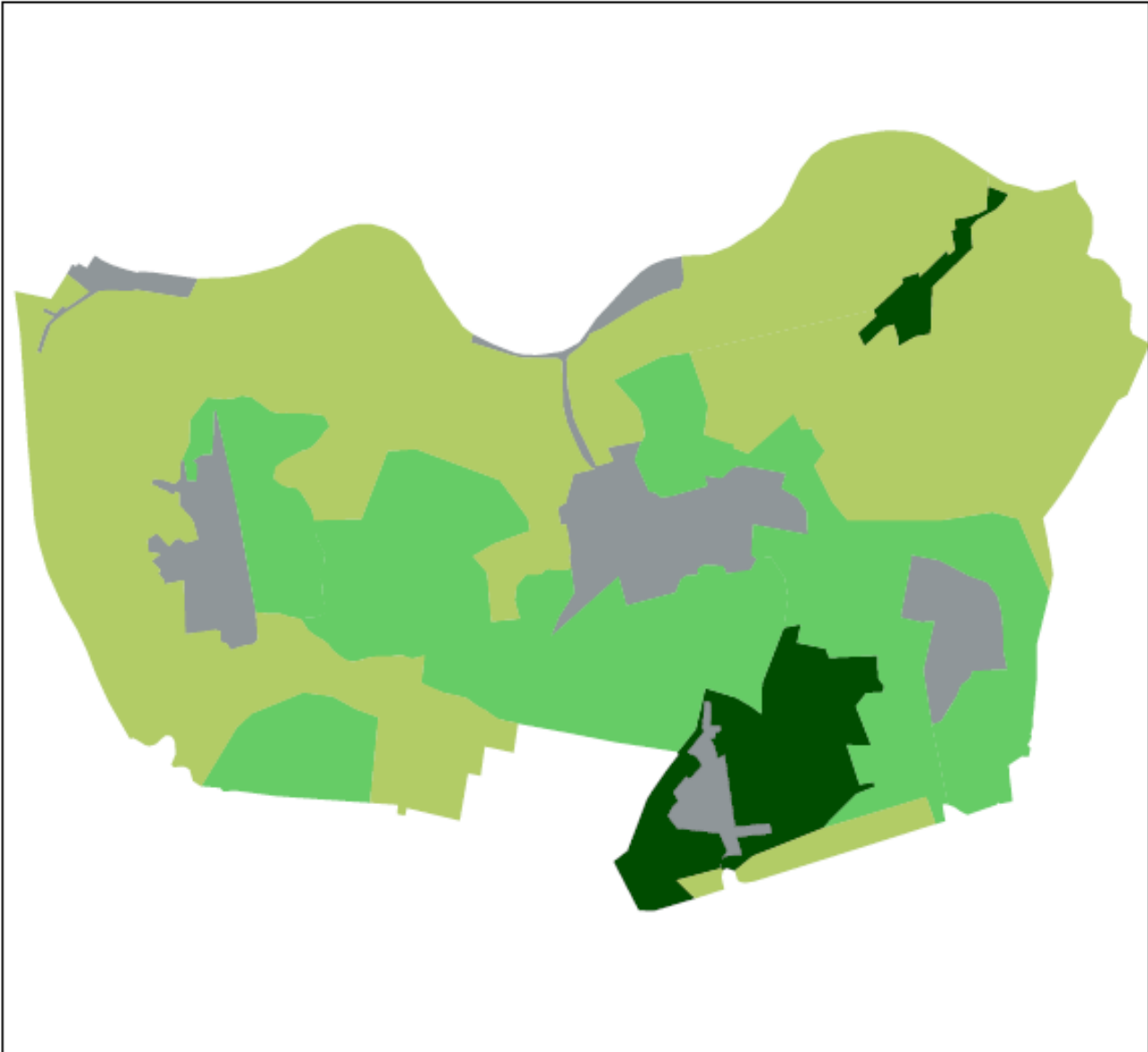
Het open landschap bestaat uit de zeeleipolders en de lager gelegen gebiedsdelen in het zandgebied . Rond de dorpskernen op de zandgronden is sprake van een half-open landschap dat voornamelijk is ontstaan vanuit een cultuurhistorische achtergrond, waarbij houtwallen, bomenrijen, geriefhoutbosjes en verspreide bebouwing het landschap een kleinschalig en half-open karakter hebben gegeven. In het open gebied concentreerde de bebouwing zich oorspronkelijk op en langs de dijken en hoger gelegen gebiedsdelen. Het besloten landschap onderscheid zich door de aanwezigheid van bos en andere opgaande begroeiing.

Visueel-ruimtelijk is het buitengebied van de gemeente Halderberge in te delen in landschappelijke eenheden. Landschappelijke eenheden (figuur 4, blz. 11) met ieder zo zijn eigen identiteit. (landschapsbeeld: figuur 5, blz. 12)

FIGUUR 4. LANDSCHAPPELIJKE EENHEDEN

FIGUUR 5. LANDSCHAPSBEELD

LANDSCHAPPELIJKE EENHEDEN.

	Eenheid	Vochtigheid	Belangrijkste bodemtype
1. Zeekleipolders:	open	nat	klei
2. Stoof:	half-open	droog	zand
3. Kuivezand-Heinsberg:	half-open	droog	zand
4. Borchwerf II:	besloten		zand
5. Kruisstraat- De Heul:	half-open	droog	zand
6. Oudlandweg:	half- open	droog	zand
7. Langenberg- Noordhoek:	open	droog	zand
8. Pietse Weg:	open	droog	zand
9. Seppe-Kibbelvaart:	open	droog	zand
10. Gastels Laag:	half-open	nat	zand
11. Galgestraat-Nattestraat:	half-open	nat	zand
12. Hoezaar-Pagnevaart:	besloten	droog	zand
13. Poldersdijk:	besloten	nat	klei
14. Hoevense Beemden:	open	nat	klei op veen

Opgemerkt.

- Door veelheid aan gradiënten klei/zand/veen, nat/droog, hoog/laag, open/gesloten zijn vele typen landschappen aanwezig.
- Het landschap is op te delen in drie visuele eenheden, te weten open, half-open en besloten.

2.3.1.3 Landschappelijke groenelementen (figuur 6, blz. 18)

Groenelementen vormen een essentieel onderdeel van het landschap. Ze vormen een belangrijk ingrediënt waarmee het landschap feitelijk wordt aangekleed.

- Bossen
 - Op de hogere gronden vinden we de kern Bosschenhoofd met zijn bosrijke omgeving. Het gemeentelijk openbaar toegankelijk bosgebied (56,4 hectare) gelegen tussen Hoeven en Bosschenhoofd, is in drieën te verdelen. Met zo hun eigen karakter en gebruik. We onderscheiden het Pagnevaartbos, het Trimbos en het bosgebied nabij het vliegveld.
 - Pagnevaartbos:
In de periode 1935 -1946, in het kader van de werkverschaffing, aangeplant als bosgebied ten oosten van Bosschenhoofd. Het bos bestaat voor 60 % uit naaldhout en 40 % uit loofhout. Meest voorkomende boom soorten zijn grove den, japanse lariks, douglasspar en Amerikaanse eik. Het bosgebied wordt getypeerd door de aanwezigheid van de Pagnevaart vijver. Deze waterpartij zou een deel van een oude turfvaart zijn. Een zijtak van de turfvaart naar Oudenbosch van voor 1750. De Pagnevaart vijver is na de tweede wereldoorlog periodiek kunstmatig van water voorzien door inlaat van spoelwater door het waterleidingsbedrijf. Tegenwoordig staat een deel van de Pagnevaart vijver gedurende het jaar nagenoeg leeg.

- Trimbos:
Het dankt zijn naam aan het feit dat door het bosperceel een trimroute is aangelegd inclusief trimtoestellen. Het bosgebied is in totaal 9,60 hectare en bestaat vrijwel geheel uit Japanse lariks en grove den. Het bos is in de periode 1950 – 1958 aangeplant. Het grootste deel van het bosgebied heeft een open karakter, met op een enkele plek onder begroeiing. Het zuidelijke deel is meer gesloten van karakter.
- Bosgebied nabij het vliegveld:
Omvat in totaal 22,98 hectare bosgebied. Dat gespreid is aangeplant in de periode 1935 – 1996. Daarnaast omvat dit bosgebied een drietal graslanden. Het oostelijk deel van het bosgebied, met brede rechte paden, heeft het karakter van een productiebos dat voornamelijk bestaat uit dennen met vrijwel geen onder begroeiing. Het westelijk deel is een gemengd bostype bestaande uit Amerikaanse eik, inlandse eik en dennen, waaronder een aantal percelen jonge aanplant. Daarnaast zijn er restanten van heide, openplekken, graslanden en droogstaande greppels. Het bosgebied heeft een natuurlijk karakter, kent veel afwisseling en heeft smalle kronkelende paden.

Ten westen van Oud Gastel ligt tegen de kern het Dorpsbos. Een bosperceel van 9,4 Ha. Met een dichtere aanplant aan de randen en een opengedeelte in het midden. Dit bosperceel wordt doorsneden door wandelpaden en een fietspad die de verbinding vormt tussen de Rolleweg en de parkeerplaats aan de Dragon.

Beheer bossen.

- Het verwijderen van dood hout in de nabijheid of hangend boven de wandelpaden.
- Het begaanbaar houden van de wandelpaden.
- Duurzame instandhouding bossen: door verjonging van de bospercelen.

Opgemerkt.

- De gemeentelijke bossen liggen geconcentreerd in het aaneengesloten bosgebied tussen Hoeven - Bosschenhoofd en enkele boselementen van beperkte omvang aan de dorpsranden van Oud Gastel en Oudenbosch.
- Verjonging van de bospercelen, door het gefaseerd vervangen van aan vervanging toe zijnde boomvormers, vindt de laatste jaren nagenoeg niet meer plaats. Het beheer van de bossen beperkt zich vooral tot het veiligstellen, door het verwijderen van dood hout in de nabijheid of hangend boven de wandelpaden.
- Het Pagnevaartbos is een bos met een min of meer parkachtig karakter dat geschikt is voor recreatieve druk. Een parkachtig karakter met een relatief verzorgde uitstraling.
- Het Trimbos is een bosgebied dat zich richt op trimmers.
- Het bosgebied nabij het vliegveld is een bos met een natuurlijke uitstraling. Beheer richt zich op de instandhouding en ontwikkeling van natuurwaarden. Kort gezaagd dood hout blijft in de percelen liggen. Dood hout trekt bacteriën, schimmels en insecten aan, die op hun beurt weer van belang zijn voor vogels en kleine zoogdieren. Ook is dood hout van belang als schuilgelegenheid voor dieren.

- Landschapselementen.
 - Boombeplanting, een of tweezijdig langs de weg.
 Relatief jonge boomaanplant ondergaat om de twee jaar een begeleiding snoei. Dit houdt in het begeleiden van de groei zodat de boomvorm (habitus) zoveel als mogelijk in een later stadium tot zijn recht zal komen.
 Oudere boomaanplant wordt om de drie a vierjaar gesnoeid een en ander afhankelijk van het resultaat van de jaarlijks, in eigen beheer, uitgevoerde visuele boom inspectie.
 De snoei is erop gericht dat de bomen in een volgroeid stadium zoveel als mogelijk hun natuurlijke boomvorm (habitus) behouden.

Beheer boombeplanting, één of tweezijdig langs de weg.

- De bomen ondergaan jaarlijks, in het kader van de wettelijke zorgplicht, allen een visuele boominspectie en de bevindingen worden geregistreerd. Deze visuele boominspectie wordt in eigen beheer uitgevoerd.
- De planning van het snoeien wordt nauw afgestemd op het resultaat van deze jaarlijks uitgevoerde visuele boominspecties.
- Bij twijfel, na visuele boominspectie, over de conditie of stabiliteit van de boom is het verplicht nader onderzoek te laten verrichten. Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd door een extern gespecialiseerde boomdeskundige. Het is verplicht om aan de resultaten van dit nader onderzoek gehoor te geven.
- Relatief jonge boomaanplant wordt eens per twee jaar, een begeleiding snoei, gesnoeid.
- Snoei oudere boomaanplant vindt om de drie a vier jaar plaats. Een en ander afhankelijk van het resultaat van de jaarlijks uitgevoerde visuele boominspectie.
- Bij snoeiwerkzaamheden worden vooral voor het verkeer hinderende takken en risicotakken verwijderd.
- Knotbomen worden om de drie a vijf jaar geknot.

Opgemerkt.

- Diverse agrariërs ondervinden hinder van bomen (schaduw) en afvallend blad in de gewassen. Aan de hand van een al uitgevoerde inventarisatie wordt in gezamenlijkheid gezocht naar een passende oplossing. Veelal zal dit leiden tot herplant van een boomsoort met minder kans op overlast. Daarbij wel opgemerkt dat de keuze van boomsoort goed passend moet zijn binnen het landschappelijke karakter.
- Veel boombeplanting, een of tweezijdig langs de weg, vertonen weliswaar enige samenhang maar worden zeer regelmatig onderbroken.
- De voorkomende groenelementen in het open zeekeleigebied bestaan vooral uit wegbeplanting in de vorm van bomenrijen.

- Boomgroepen en bosschages.
Via een meerjarenplanning worden de boomgroepen / bosschages zoveel als mogelijk ecologisch beheerd. Ecologisch beheer op dusdanige wijze dat de landschapselementen toegankelijk, aantrekkelijk en veilig blijven voor de bezoeker. De wandelpaden worden twee maal per jaar gemaaid. Mogelijk aanwezig dood hout, hangend boven of in de directe omgeving van de wandelpaden, wordt na constatering verwijderd. Overhangend hinderend hout langs de randen van het landschapselement worden in overleg met de aangrenzende grondeigenaar/ grondgebruiker tijdig gesnoeid. Tevens worden zowel de randen als gedeelten van de landschapselementen per toerbeurt afgezet om zo een diversiteit in de beplanting te creëren. Zoveel als mogelijk wordt het vrijkomende snoeihout in de landschapselementen achter gelaten. Dit komt de aanwezige flora en fauna ten goede.

Ten westen van Oudenbosch, ligt tegen de kern een bosschage 'De Plukkert' van relatief geringe afmeting. Ter plaatse zijn wandelmogelijkheden aanwezig.

- Erfpacht Staatsbosbeheer gronden.
In het verlengde van de ruilverkaveling (1995) zijn een aantal landschapselementen (eigendom Staatsbosbeheer) en bospercelen (eigendom Staatsbosbeheer) sinds 1 januari 1996 in beheer overgedragen aan de gemeente Halderberge. Deze aanplant van 38,8 hectare is gelegen aan de zijde van Oud Gastel.
Via een pachtovereenkomst zijn deze landschapselementen tot 31 december 2035 in beheer bij de gemeente Halderberge. Een erfpacht contract tussen Staatsbosbeheer en de gemeente Halderberge betreffende 9,4 hectare Dorpsbos Oud Gastel en 29,4 hectare overige landschapselementen.

Beheer boomgroepen/ bosschages/ in beheer zijnde Staatsbosbeheer gronden.

- Via een meerjarenplanning worden de boomgroepen/ bosschages/ in beheer zijnde Staatsbosbeheer gronden zoveel als mogelijk ecologisch beheerd.
- Vrijkomend snoeihout blijft achter in de betreffende landschapselementen. Dit komt de aanwezige flora en fauna ten goede.
- Het begaanbaar houden van aanwezige wandelpaden.
- De randen als gedeelten van de landschapselementen worden gefaseerd afgezet om zo een diversiteit in beplanting te creëren.

Opgemerkt.

- Boomgroepen/ bosschages/ erfpacht Staatsbosbeheer gronden in beheer en/of eigendom bij de gemeente liggen sterk verspreid door de gemeente en veelal in een omgeving met een overwegend agrarisch karakter.

Gemeentelijk te beheren hoeveelheden. (buiten de bebouwde kom)

- Bossen
 - Bosgebied 56,4 Ha
 - Dorpsbos (erfpacht/ SBB) 9,4 Ha
- Landschapselementen
 - Bomen langs wegen 8000 st.
 - Boomgroepen/ bosschages 1 Ha
 - Erfpacht Staatsbosbeheer gronden 29,4 Ha

- Historisch groen.
Landgoed rond het Hof van Gastel, was een landhuis aan de Markt in Oud Gastel met daarachter een landgoed. Van het landgoed in Oud Gastel resteert tegenwoordig slechts de Lange Dreef, die op de as van het huis lag. De Lange Dreef is waarschijnlijk in de eerste kwart van de achttiende eeuw aangelegd als onderdeel van het Hof van Gastel.

Kans.

- Het beheer van de landschapselementen blijft binnen het haalbare beperkt tot het hoogst noodzakelijke. Een verkenning naar de mogelijkheid van de inzet van vrijwilligers biedt wellicht kansen voor opwaardering van het beheer. De rol van de gemeente zou daarbij faciliterend, binnen het mogelijke, kunnen zijn.

Opgemerkt.

- In het buitengebied is veel versnipperd groen aanwezig.
- Het landschappelijk groen bestaat vooral uit bomenrijen, houtsingels en erfbeplanting.
- Er zijn drie groenelementen van enige omvang. Te weten Poldersdijk, Gastels Laag en het bosgebied bij Hoeven-Bosschenhoofd.
- De aanwezigheid van oud historisch groen is beperkt.

FIGUUR 6. LANDSCHAPPELIJKE GROENELEMENTEN

Ontwikkeling

- Realisatie van een groene verblijfsruimte: ten zuid westen van Stampersgat. Een en ander in het kader van de ontwikkeling van het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland (AFC). Ontwikkeling AFC betreft een gezamenlijk initiatief van Suiker Unie en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij. Op grondgebied van de gemeente Halderberge wordt een groene verblijfsruimte aangelegd. Waardoor een groenbuffer ontstaat tussen Stampersgat en het AFC / SuikerUnie terrein.

- Herplant groen Zuidelijke Omlegging Oudenbosch
Er is een start gemaakt met het realiseren van de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch . Een nieuw tracé van de N641 – N640 onder Oudenbosch door. Om dit kunnen realiseren zijn bomen en beplantingen verwijderd. In het ontwerp van de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch is voorzien in de aanplant van diverse nieuwe boomgroepen/ boomrijen/ bosschages en natuurcompensatie die dienen ter compensatie van wat is verwijderd.

Naast het handhaven van een aantal bestaande bomen vindt er de nodige compensatie aan groen plaats.

Te handhaven bomen:

- twee zomereiken nabij Kuivezand.
- een rode beuk en vijf eiken nabij de Nattestraat.

Nieuwe bomen:

- op diverse locaties parallel aan de weg, nieuwe laanstructuur van zomereiken.
- een aantal bomen in groenstrook naast Vaartweg

Nieuwe beplantingen:

- aanplant nieuwe of te herstellen groenstructuren: Papestraatje, Zeggenweg, Galgenstraat, Vaartweg, Nattestraat, Jan Theunisstraat en de Bosschendijk.
- de groenstructuur langs het Papestraatje is onderdeel van de ecologische verbindingzone langs de aanwezige watergang die verder naar het zuiden is begroeid met struiken en bomen. De nieuwe beplanting zal beschutting geven aan de dieren die via deze verbinding en de bijbehorende faunapassage onder de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch passeren.

Natuurcompensatie:

- Door de aanleg van de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch is een klein bosje verwijderd. Dit bosje maakte deel uit van de groene hoofdstructuur van het Gastels Laag. In overleg met Staatsbosbeheer (eigenaar/ beheerder Gastels Laag) is een compensatiegebied ten westen van het Gastels Laag aangewezen. In de omgeving van de Nieuwe weg. De natuurcompensatie bestaat uit de aanleg van schraal grasland, 2.700 m² broekbos en 1.300 m² houtsingel.

Door de aanleg van Zuidelijke Omlegging Oudenbosch worden landbouwpercelen doorsneden. De na realisatie van de Zuidelijke Omlegging

Oudenbosch overblijvende resthoeken of percelen grond zijn eigendom van de provincie.

Opgemerkt.

- Door het realiseren van de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch blijven ter hoogte van de sportvelden een aantal restpercelen over. Het betreft provinciale gronden die, vanuit landschappelijk oogpunt, aantrekkelijk zouden kunnen zijn voor de aanleg van een uitloopruimte voor Oudenbosch. Een uitloopruimte in de vorm van een parkachtig natuurlijk aangelegd opengebied met bomengroepen met daarin opgenomen wandelmogelijkheden. Overleg met de provincie, als eigenaar van deze gronden, zal duidelijkheid moeten geven hoe ze tegen over deze eventuele denkwijze staan.

2.3.1.4 Bermen

De gemeente Halderberge beheert 706.870 m² wegbermen. Het beheer vindt op de traditionele wijze plaats. De bermen worden twee maal per jaar gemaaid en het maaisel blijft in de berm liggen. De voedingsstoffen die in het maaisel zitten komen weer in de bodem terecht. De bodem wordt daardoor voedingsrijk. Een voedzame bodem bevordert de groei van gras.

Gemeentelijk beheer bermen.

- De gemeente Halderberge beheert 706.870 m² wegberm.

Beheer bermen.

- De wegbermen worden twee maal per jaar gemaaid en het maaisel blijft liggen.

Ecologisch beheer.

Een andere vorm van beheer is ecologisch berm beheer. Bij ecologisch berm beheer wordt het bermmaaisel af gevoerd en blijft de bodem schraal. Door verschraling van de bermen zullen diverse inheemse bloeiende planten na enige tijd terugkeren in de berm. Het resultaat is bloemrijke bermen. Met het terugkeren van bepaalde plantsoorten vinden ook diverse diersoorten hun weg naar de bermen: vlinders, bijen, insecten maar ook vogels. In het verleden heeft de gemeente Halderberge, door het maaien van enkele wegbermen, ervaring opgedaan met ecologisch bermbeheer. Destijds is de proef met ecologisch berm beheer, om financiële redenen, weer teruggedraaid traditioneel berm beheer. Misschien biedt heden ten dage een grotere gezamenlijke aanpak met andere partners meerdere mogelijkheden voor ecologisch berm beheer. Hierbij denkend aan volledig/ deels ecologisch beheer van wegbermen in de gemeente Halderberge.

Kans.

- Het verschrallen van de bermen biedt gunstige omstandigheden voor het verblijf van vlinders, bijen, insecten en vogels in de wegbermen.
- Verschrallen van de bermen komt de natuurwaarde, biodiversiteit en de belevingswaarde voor recreatie en toerisme ten goede.

Opgemerkt

- Om het uitsterven van bijen tegen te gaan heeft de provincie Noord-Brabant vanaf januari 2016 een subsidie mogelijkheid open gesteld om te stimuleren om wegbermen bij vriendelijk in te richten / beheren. De te treffen maatregelen moeten een duurzaam effect hebben.

Ontwikkeling.

- Om te komen tot minder kosten in de afvalwaterketen en het watersysteem heeft men in West-Brabant het initiatief genomen om samen met het Waterschap en gemeenten een verkenning te doen naar de mogelijkheden van regionale samenwerking. Gezamenlijk met de gemeenten Bergen op Zoom, Moerdijk, Roosendaal, Steenbergen, Woensdrecht en het Waterschap Brabantse Delta worden onder andere de mogelijkheden gezien van een gezamenlijk beheer van de waterlopen en bermen. Het streven is erop gericht om per 1 januari 2017 de werkzaamheden gezamenlijk aan te besteden. Het vervaardigen van de benodigde bestekken is in voorbereiding.

2.3.1.5 Ecologische verbindingen

Ecologische verbindingen worden gerealiseerd om het verplaatsen van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken. In deze verbindingen kunnen 'stapstenen' voorkomen. Hierbij tevens aandacht voor het ontsnipperen en het oplossen van barrières in een ecologische verbinding. Het realiseren van verbindingen tussen natuurgebieden vormt samen de Ecologische Hoofd Structuur.

- Ecologische Hoofd Structuur.

Vanaf begin jaren negentig is landelijk gewerkt aan het realiseren van de Ecologische Hoofd Structuur. In de jaren zestig en zeventig ontstond steeds meer het besef dat de toenemende verkleining en versnippering van natuurgebieden, onder meer door verstedelijking, wegen aanleg en ontwikkeling in de landbouw, de kwaliteit van de natuur sterk achteruit ging. Veel bedreigde planten- en diersoorten zouden alleen kunnen voortbestaan door grotere leefgebieden te creëren. Naast bescherming ook aandacht voor natuurontwikkeling. Er zouden ecologische verbindingen in stand moeten worden gehouden en zo nodig moeten worden aangelegd. In 1990 werd het ontwerp van een 'Ecologische Hoofdstructuur' op nationaal niveau een feit.

In de afgelopen jaren is landelijk het besluit genomen om minder in te zetten op de realisatie van de verbindingen en in plaats daarvan in te zetten op een betere verbinding van natuurgebieden met het omringende agrarisch gebied.

- Nationaal Natuur Netwerk.

De naam 'Ecologische Hoofd Structuur' is in de loop van 2013 in het rijksbeleid vervangen door de benaming ' Nationaal Natuur Netwerk'. De natuurnetwerken bouwen voort op de gerealiseerde delen van de Ecologische Hoofdstructuur en op Natura 2000 gebieden. De Natuurnetwerken kunnen bestaan uit grotere en kleinere natuurgebieden, inclusief het tussen liggende en aangrenzende agrarisch gebied. De uitvoering van het Natuurnetwerk ligt niet meer in handen van het rijk maar bij de provincie.

- Ecologische verbindingzones.

Ecologische verbindingzones maken in Noord-Brabant geen deel uit van de Ecologische Hoofd Structuur, maar wel van het Nationaal Natuur Netwerk. De Ecologische Verbindingszones, zoals langs de Kibbelvaart, verbindt de Ecologische Hoofd Structuurgebieden met elkaar. Ecologische verbindingzones bestaan uit één of meerdere elementen: corridors en/ of stapstenen. Corridors zijn langgerekte, aaneengesloten linten tussen twee natuurgebieden, met een breedte van 10 tot 25 meter. De vegetatie in corridors is afgestemd op de eisen van de planten- en diersoorten waarvoor de zone is bedoeld. Stapstenen zijn kleine vlakvormige landschapselementen. Het zijn als het ware kleine leefgebieden binnen de verbindingzone. De stapstenen zijn ingericht met elementen als een bosje, een poel of een stukje bloemrijk grasland. Ze bevinden zich langs de verbindingzone op een regelmatige afstand van elkaar.

Ontwikkeling

- Realisatie Ecologische verbindingzone Kibbelvaart. De Kibbelvaart maakt deel uit van een ecologische verbindingzone van de Rucphense bossen naar de beemden langs de Mark. Op Halderbergs grondgebied wordt het zuidelijk deel van de Kibbelvaart ecologisch ingericht. De voorbereidingen voor de aanleg zijn in gang gezet. Hierdoor ontstaat een extra foerageergebied en nestelgebied voor vogels. De gemeente pakt dit initiatief op samen met het Waterschap Brabantse Delta. Na verwachting is deze Ecologische verbindingzone gerealiseerd eind 2016.

Kansen Groennetwerken

- Groennetwerken bieden kansen voor natuur al of niet in combinatie met recreatie, wonen en werken.
- Biedt kansen tot vergroting van de biodiversiteit.
- Instandhouding en verbetering natuurwaarden.
- Instandhouding en verbetering landschappelijke kwaliteit.
- Realisering van zowel natte als droge ecologische verbindingzones.
- Het ontsnipperen van groen en het opheffen van barrières.
- Benut de groenstructuur met aanwezige cultuurhistorische elementen.
- Maak groen toegankelijk voor recreatie en beweging.

2.3.2 Infrastructurele netwerken (figuur 7, blz. 28)

Het landschap wordt doorsneden door allerlei infrastructurele verbindingen. Hierbij onder andere denkend aan snelwegen, provinciale wegen, spoorlijnen, waterwegen, voet- en fietsverbindingen. Allen met zou hun eigen impact op het Halderbergse landschap.

2.3.2.1 Wegen

Binnen de gemeente ligt een netwerk van ontsluitingswegen die alle kernen met elkaar en met de autosnelwegen A17 en A58 verbindt.

Ontwikkeling

- Er is een start gemaakt met de realisatie van de Zuidelijke Omlegging Oudenbosch. Een Zuidelijke Omlegging om de kern Oudenbosch. Afronding aanleg gepland in de loop van 2016.

Oudenbosch.

Wegkruisen staan vaak op kruispunten van wegen. Het kruis als teken en symbool van het christendom. Ten noordoosten van Oudenbosch staat een kruisbeeld op de splitsing van de Oudlandseweg met de Bornhemweg.

2.3.2.2 Treinverbindingen

Halderberge wordt doorsneden door twee spoorlijnen. De spoorlijn Rotterdam-Vlissingen/ Antwerpen en de spoorlijn Roosendaal/ Breda.

2.3.2.3 Breda International Airport

Een klein vliegveld gelegen, naast de A58, tussen Roosendaal en Etten-Leur. Aan de rand van Bosschenhoofd. Het vliegveld wordt voor allerlei doeleinden gebruikt zoals zakenvluchten, rondvluchten en (proef)lessen. Eerder stond het vliegveld Breda International Airport bekend als Seppe Airport of Vliegveld Seppe.

Ontwikkeling

- Vliegveld Breda International Airport is in ontwikkeling. Met als uitgangspunt het fysiek en functioneel koppelen van nieuwe bedrijfsbebouwing aan het bestaande vliegveld. De nieuwe bedrijfsbebouwing is gelegen aan de zijde van de A 58. Na verwachting is het volledige project begin 2017 afgerond.

2.3.2.4 Waterwegen

Van oudsher waren in Noord-Brabant weinig bevaarbare waterwegen. De oude smalle turfvaarten waren slechts bevaarbaar voor schuiten met een geringe diepgang. De turfvaarten dateren uit de periode 1250 – 1750 en dienden voor het vervoer van turf naar plaatsen waar de turfschuiten hun vracht konden overladen op schepen met meer diepgang. Restanten van turfvaartstelsels zijn onder meer nog te vinden in de omgeving van Bosschenhoofd, Hoeven en Oudenbosch. Van enkele verdwenen vaarten is het tracé nog herkenbaar in de vorm van een weg.

- Waterwegen: de Mark/ Dintel en het Mark-Vlietkanaal zijn belangrijke schakels in het Brabantse vaarwegennet. De grotere waterlopen en vaarten in het gebied wateren af in de Dintel en de Mark

de Mark-Dintel

- Tijdelijke waterberging: het Volkerak-Zoommeer is door het rijk aangewezen in noodgevallen voor tijdelijke waterberging. De noodzaak tot tijdelijke waterberging bij een combinatie van hoge waterafvoer vanuit de rivieren en gesloten stormvloedkeringen als gevolg van storm op zee. De kans dat die samenvallen is klein, naar schatting eens in de 1400 jaar. Voor West-Brabant geldt dat bij inzet van het Volkerak-Zoommeer voor waterberging er tijdelijk geen water kan worden gespuid naar zee. Wat leidt tot hoge waterstanden op de Mark- Dintel en de Vliet. Dat zou kunnen betekenen dat een deel van de dijken en kaders aan het Volkerak-Zoommeer, Mark en Vliet verhoogd en versterkt moeten worden.
- Gastelsveer: vormt een buurtschap bij Oud Gastel. Deze locatie, geconcentreerd rond een café annex woonhuis, is genoemd naar het veer dat in het verleden hier lag over de Roosendaalse Vliet.
- Waterlopen (sloten): de waterlopen zijn onder te verdelen in drie categorieën.

Categorieën waterlopen.

- Categorie A, zijn de belangrijkste waterlopen. In onderhoud bij het Waterschap.
- Categorie B: de tussencategorie, de schouwsloten. In onderhoud bij de gemeente.
- Categorie C: de waterlopen die van minder belang zijn voor de waterhuishouding, de zaksloten. In onderhoud bij de gemeente.

Alle gemeentelijke waterlopen (categorie B & C) worden één keer per jaar uitgemaaid. Voorafgaand aan het uitmaaien van de bodem worden de sloot taluds gemaaid. Het vrijkomende maaisel wordt gedeponeerd op het aangrenzende land of berm.

Lengte waterlopen in beheer bij de gemeente.

- Totaal slootlengte: 158.000 m1 (machinaal onderhoud)
- Totaal slootlengte: 600 m1 (handmatig onderhoud)

Beheer waterlopen.

- De gemeente Halderberge beheert 158.600 m1 waterloop. Deze waterlopen worden één keer per jaar uitgemaaid. Voorafgaand aan het uitmaaien worden de taluds gemaaid. Het vrijkomende maaisel wordt gedeponeerd op het aangrenzende land of berm.

Ontwikkeling

- Regionale samenwerking Waterkring West. Om in de toekomst te komen tot minder kosten in de afvalwaterketen en het watersysteem heeft men in West-Brabant het initiatief genomen om samen met het Waterschap en gemeenten een verkenning te doen naar de mogelijkheden van regionale samenwerking. Ten behoeve van een hanteerbaar proces is het gebied in vier werkeenheden verdeeld. Halderberge maakt deel uit van werkeenheden 1. Werkeenheden 1 bestaat uit de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Steenberg, Woensdrecht en het Waterschap Brabantse Delta. Een van de projectplannen is het bezien van de mogelijkheden van het gezamenlijk onderhoud van de sloten. Het streven is erop gericht om per 1 januari 2017 de werkzaamheden in gezamenlijkheid aan te besteden. Het vervaardigen van de benodigde bestekken is in voorbereiding.

2.3.2.5 Ruiterspaden

In de bossen bij Hoeven – Bosschenhoofd is een ruiterroute aangelegd. Van oorsprong een route van 3585 meter die een volledige ronde betrof. Ter hoogte van het Trimbos en in het bosgebied nabij het vliegveld is de met paaltjes gemarkeerde route nog intact. Voor een goede toegankelijkheid van de ruiterroute dient een vrije hoogte van 3 meter en een vrije breedte van minimaal 1,20 te worden aangehouden.

Onderwijs project

- VWO bovenbouw van het Markland College in Oudenbosch is een studie project “ruiterspaden” gestart: het optimaliseren van de Halderbergse ruiterspaden. Daarbij zowel aandacht voor de route, ondergrond als het beheersmatige. De resultaten zullen in de loop van 2016 worden gepresenteerd.

2.3.2.6 Wandel-, fiets-verbindingen

De gemeente Halderberge maakt deel uit van een uitgebreid netwerk. Een wandel- en fietsroutenetwerk, waarbij een eigen route langs genummerde knooppunten kan worden uitgezet. Naast het wandel- en fietsroutenetwerk zijn in de gemeente Halderberge diverse specifieke wandel- en fietsroutes uitgezet.

2.3.3 Ergienetwerken (figuur 7, blz. 28)

2.3.3.1 Hoogspanningsverbindingen

Er lopen drie hoogspanningsverbindingen (één 380 kV en twee 150kV) over het grondgebied van de gemeente Halderberge.

Opgemerkt.

- De in het landschap aanwezige hoogspanningsverbindingen snijden visueel het landschap als het ware in stukken.

Ontwikkeling

- De netbeheerder Tennet wil een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding van Borssele naar Tilburg aanleggen. Deze verbinding komt binnen de provincies Zeeland en Noord-Brabant te liggen over het grondgebied van veel gemeenten, waaronder Halderberge. De tracé keuze is in studie.

2.3.3.2 Windturbines

In de gemeente Halderberge staan windturbines aan de St. Antoinedijk en in de Hoevense Beemden. Direct grenzend aan de gemeente Halderberge staan eveneens windturbines aan de Laaksche Vaart/ gemeente Etten-Leur en langs de Vliet/ gemeente Roosendaal. De windturbines langs de Vliet hebben een hoogte van 150 meter.

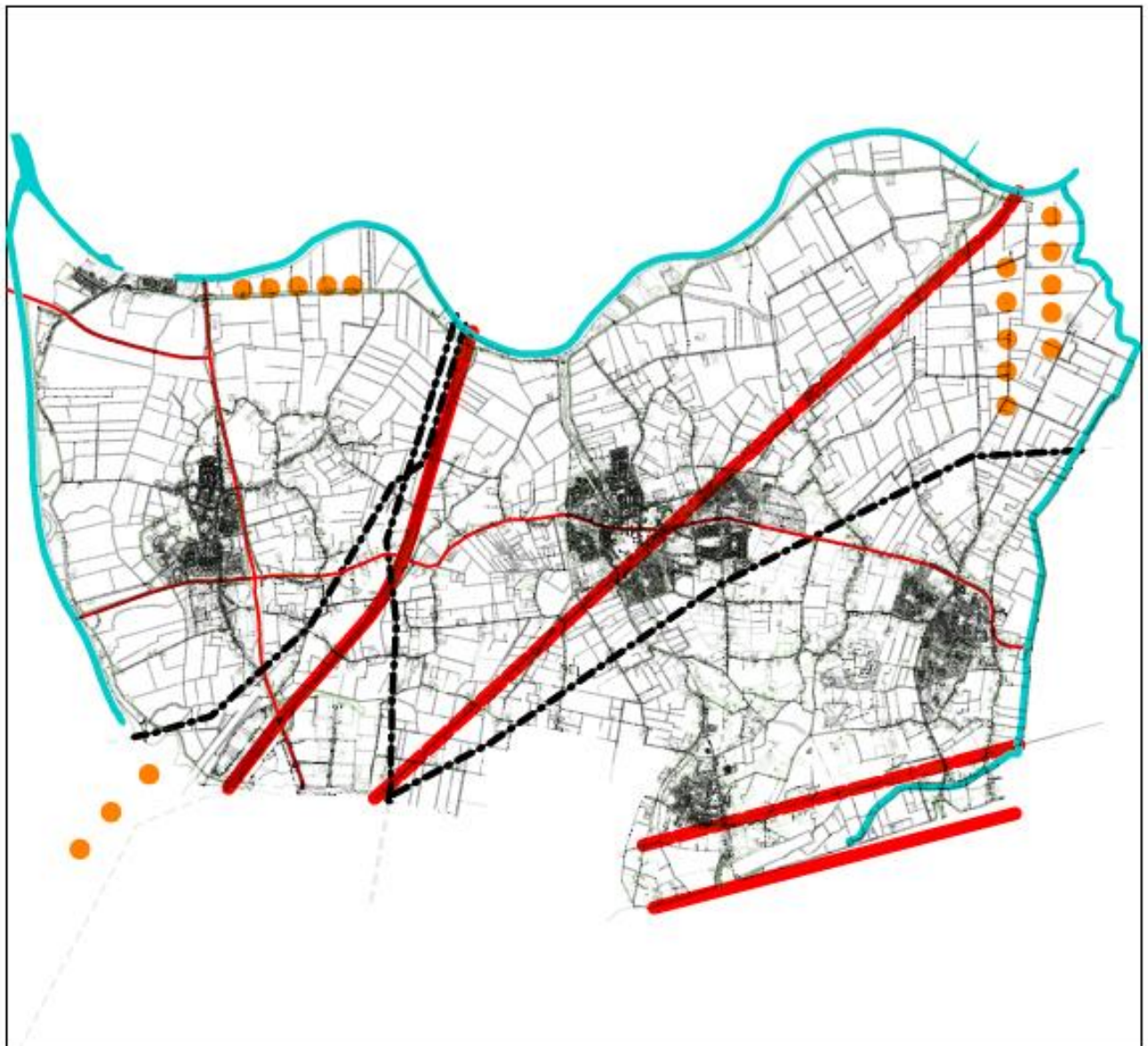

Windturbines aan de St. Antoinedijk

Kansen infrastructurele netwerken

- De Mark-Dintel en de Roosendaalse Vliet kunnen een bijdrage leveren aan toerisme en recreatie. Hierbij niet alleen denkend aan de beleving op maar ook langs het water.
- Regionale Samenwerking/ Waterkring West kan resulteren in een efficiënter, mogelijkterwijs kosten besparende, aanpak van het onderhoud aan de waterlopen.
- Benutten kansen voor het realiseren van recreatieve fiets- en wandelroutes.

FIGUUR 7. INFRASTRUCTURELE / ENERGIE NETWERKEN

2.4 Occupatie laag

In deze laag worden thema's als wonen, werken, recreëren en voorzieningen behandeld. De occupatie laag geeft aan hoe wij gebruik maken van de ruimte voor wonen, werken, voedselproductie en recreatie.

De historische patronen van het landelijk gebied en daarbinnen de aanwezigheid van groene en rode voorzieningen zijn de aangrijpingspunten voor een duurzame instandhouding/ ontwikkeling van het landschap

2.4.1 Wonen

2.4.1.1 Archeologie

De gemeenschappen van jagers bestonden uit kleine familiegroepen die niet langdurig in een nederzetting woonden. Maar op seizoen basis of vaker naar nieuwe woonlocaties uitweken. De beschikbaarheid van voedsel vormde waarschijnlijk een belangrijke reden voor deze mobiliteit. Archeologische vindplaatsen worden vooral verwacht in die gebieden waar verschillende voedselbronnen in elkaar nabijheid te vinden zijn. Hierbij denkend aan de flanken van de dekzandruggen en de randen van de beekdalen. Vindplaatsen uit deze periode zijn in de gemeente Halderberge schaars.

Tussen circa 5000 en 4500 voor Christus vond in het dekzandgebied de overgang naar een grotendeels agrarische levenswijze plaats. In deze periode werd het jagen en vissen aangevuld met een nieuwe vorm van levensonderhoud, de landbouw. Het toenemende belang van de landbouw betekende dat nederzettingen een meer permanent karakter kregen. Een andere belangrijke verandering was het gebruik van aardewerk. Doorgaans werden eerst de van nature meest vruchtbare, leemrijke, delen van het dekzandgebied bebouwd. Vindplaatsen uit deze periode zijn in de gemeente Halderberge schaars.

De eerste ondubbelzinnige sporen van bewoning dateren uit de Late Middeleeuwen. De woonkernen van Oud Gastel, Oudenbosch en Hoeven zijn vermoedelijk ontstaan in de tweede helft van de 13^e eeuw na Christus. De abdij van St. Bernaards zou het Halderbergse bezit hebben geëxploiteerd vanuit de zogenaamde uithof op de Bovendonk. Het is bij deze uithof dat zich de agrarische nederzetting ontwikkelde die de basis vormde voor de latere woonkern van Hoeven.

Oudenbosch bestond begin 1300 uit een turfgraversnederzetting met een bijbehorende uitvoerhaven voor turf. Ten noorden van Oudenbosch ontstond een nederzetting van boeren en turfgravers die Nieuwenbosch werd genoemd. Door de talloze overstromingen, waaronder de St. Elisabethsvloed in 1421, werd het laaggelegen Nieuwenbosch echter onbewoonbaar en vertrokken de bewoners naar het hoger gelegen Oudenbosch. De locatie van het verdronken dorp is een terrein met archeologische waarde.

Na de bedijkingen en inpolderingen in de 15^e en 16^e eeuw werd in 1551 ten noorden van Oud Gastel een nieuwe nederzetting gesticht: Nieuw-Gastel. De nieuwe nederzetting verdronk echter al in 1583 toen de polder werd geïnundeerd. Van het dorp was niet veel meer over en werd niet meer bebouwd. Ook dit verdronken dorp, gelegen aan de zuidoever van de Mark ongeveer ter hoogte van de Schansweg, is tegenwoordig een terrein van archeologische waarde.

- De cultuurhistorische waarden in de gemeente Halderberge zijn inzichtelijk gemaakt op een cultuurhistorische waarden kaart. Het doel van de cultuurhistorische waarden kaart is het inzichtelijk maken van het aanwezige historisch-geografische erfgoed, het historisch bouwkundige erfgoed en het historisch groen in de gemeente Halderberge.

Cultuurhistorische speerpunten in buitengebied:

- Verdrinken dorpen Nieuwenbosch en Nieuw-Gastel.
- Gastels Laag, gebied Poldersdijk.
- Complexen van cultuurhistorisch belang aan de St. Antoinedijk in Oud Gastel.
- De structuur van de turfvaarten.
- Archeologische gebieden als de dekzandrug Bosschenhoofd- Hoeven.

2.4.1.2 Cultuurhistorie (figuur 8, blz. 31)

In de ontginning en de ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente Halderberge zijn drie perioden te onderscheiden. De middeleeuwse ontginningen in het dekzandgebied, de middeleeuwse turfwinning en de latere inpoldering van het zeekleigebied.

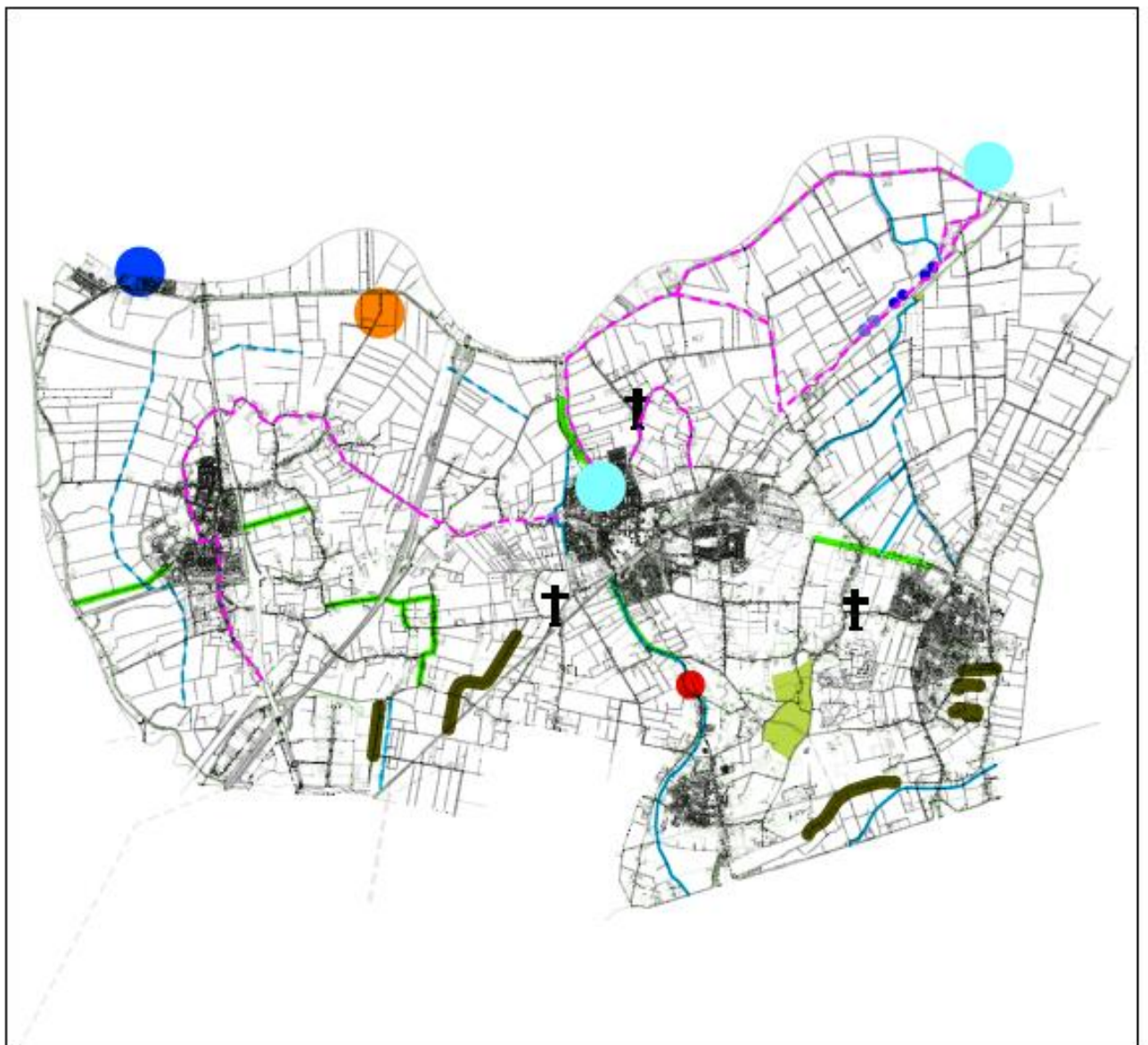
Veel van de menselijke ingrepen in het landschap hebben sporen achtergelaten die nu nog zichtbaar zijn. Veelal betreffen dit verkavelingspatronen en/of is een en ander nog te herleiden van het functionele gebruik van een gebied.

- Turfvaarten: turf werd via smalle turfvaarten vervoerd naar een overslagplaats, een turfhoofd. Daar werden de turven overgeladen in grotere schepen met meer diepgang. Een voorbeeld van een overslagplaats is het ' Bossche Hoofd', bij de Geijzestraat en Zwarthoofdseweg.
- Afgegraven veengebieden werden vaak tot cultuurgronden omgevormd, als voorbeeld de Hoevensche Beemden. De Hoevensche Beemden liggen ten noorden van Hoeven.
- Een voor het landschap ingrijpend proces is de ruilverkaveling Oud- Gastel/ Oudenbosch in 1995 geweest. Praktisch het gehele zeekleigebied in de gemeente Halderberge heeft hierdoor een ingrijpende schaalvergroting ondergaan.
- Ten oosten van Oudenbosch zijn nog een aantal Middeleeuwse dijken: Koedijk, Goudbloemsedijk en Poldersdijk. Kaden treft men aan langs de Laaksevaart en een deel van de Kibbelvaart.

Uit een uitgevoerde toetsing blijkt dat de dijken/ kaden Goudbloemsedijk en Laaksevaart / Kibbelvaart verbeterd moeten worden. Waterschap Brabantse Delta bekijkt gezamenlijk met de grondeigenaren en belanghebbenden naar een kansrijke oplossing. Eveneens is een dijkinspiratieteam op gezet. Een dijkinspiratieteam bestaat uit grondeigenaren, betrokkenen, gemeente, provincie, natuurorganisaties en het Waterschap Brabantse Delta. Dit team zal gedurende het hele proces van voorbereiding tot uitvoering van de werkzaamheden inhoudelijk meekijken en meedenken. De uiteindelijke voorkeur wordt voorgelegd aan het bestuur van het Waterschap Brabantse Delta.

Versterking van dijken/ kaden om de toenemende hoeveelheid water te kunnen verwerken. Maar ook moeten de dijken/ kaden langer water tegen kunnen houden als het Volkerak-Zoommeer als waterberging wordt ingezet. De dijken / kaden moeten uiterlijk in 2023 aan de nieuwe veiligheidsnorm voldoen.

FIGUUR 8. CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN

Opgemerkt.

Cultuurhistorische waarden vormen een belangrijk deel van de kwaliteit van het huidige landschap. Ze bestaan vooral uit in het landschap herkenbare structuren en elementen. De belangrijkste zijn:

- Verkavelingsstructuren (zoals de St. Maartenspolder)
- Turfvaarten
- Dijken
- Haven Oudenbosch
- Turfhoofd Bosschenhoofd
- Wielen (oude dijkdoorbraken)
- Oude groenelementen in de vorm van laanbeplanting, houtwallen en geriefhoutbosjes

Ontwikkeling

- Het Waterschap Brabantse Delta is in het kader van het project “Verbetering regionale keringen “ in het 4^e kwartaal van 2015 gestart met het deelgebied Midden. Dit betreft de Laakse Vaart / Kibbelvaart, tot aan de Hoevense Weg, in de gemeenten Halderberge en Etten-Leur. In een later stadium wordt deelgebied West, gemeenten Steenbergen/ Moerdijk/ Halderberge, opgestart. In Halderberge betreft het de Goudbloemsedijk. Uitvoering deelgebied Midden naar verwachting 2^e kwartaal 2018.

Kansen wonen

- Zorgvuldig omgaan met de aanwezige cultuurhistorische waarden.
- Cultuurhistorie is een belangrijke drager van de identiteit van de gemeente Halderberge.
- Cultuurhistorie kan een belangrijke stimulans zijn voor toerisme en recreatie.

2.4.2 Werken

2.4.2.1 Landbouw

De agrarische sector is in Halderberge van oudsher een belangrijke sector. Er is sprake van vormen van, al of niet gemengd, akkerbouw, veeteelt, boomteelt en glastuinbouw.

Ontwikkeling

- Het Europees Landbouwbeleid in Nederland (2014 – 2020) gaat in op de veranderende plattelandsontwikkeling. Aandacht voor een verdere ontwikkeling van innovatie van de agrarische sector. Duurzaam ondernemen is één van de aandachtspunten. Het nationaal plattelandsontwikkelingsprogramma (POP 3/ mei 2015) geeft invulling aan het belang van de inzet van agrariërs voor maatschappelijke prestaties. Een voorbeeld van de dit laatste is het agrarisch landschapsbeheer.
- De naam Stooft van een buurtschap nabij Oud Gastel verwijst naar de meekrapteelt. Het verdwijnen van de gewassen meekrap/ koolzaadteelt werd gecompenseerd door de opkomst van de teelt van suikerbieten. De voormalige suikerfabriek St. Antoine, aan de St. Antoinedijk, heeft gefunctioneerd van 1890 tot 1934

St. Antoine

Opgemerkt

- Halderberge is een agrarische gemeente met een diversiteit aan agrarische bedrijven. (akkerbouw, veeteelt, gemengd)
- Behoud agrarisch karakter van het gebied.

Kans

- De agrarische sector kan een grote bijdrage leveren aan de natuur en landschapsbeheer.

2.4.2.2 Bedrijventerreinen

- Tegen de Mark, ten noorden van Oudenbosch, ligt het bedrijventerrein De Gorzen.
- Bedrijvenpark Borchwerf II, gelegen aan de A 17, ligt voor 80 % op grondgebied van de gemeente Halderberge en voor 20 % op grondgebied van Roosendaal. Vestiging van zowel grootschalige als kleinschalige bedrijven en voor bedrijven in de transport- en distributiesector.

Ontwikkeling

- De in ontwikkeling zijnde Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland (AFC). De ontwikkeling van het AFC, ten noorden van Stampersgat, betreft een gezamenlijk initiatief van de Suiker Unie en de Tuinbouw-ontwikkelingsmaatschappij.

2.4.2.3 Glastuinbouw (figuur 9, blz. 35)

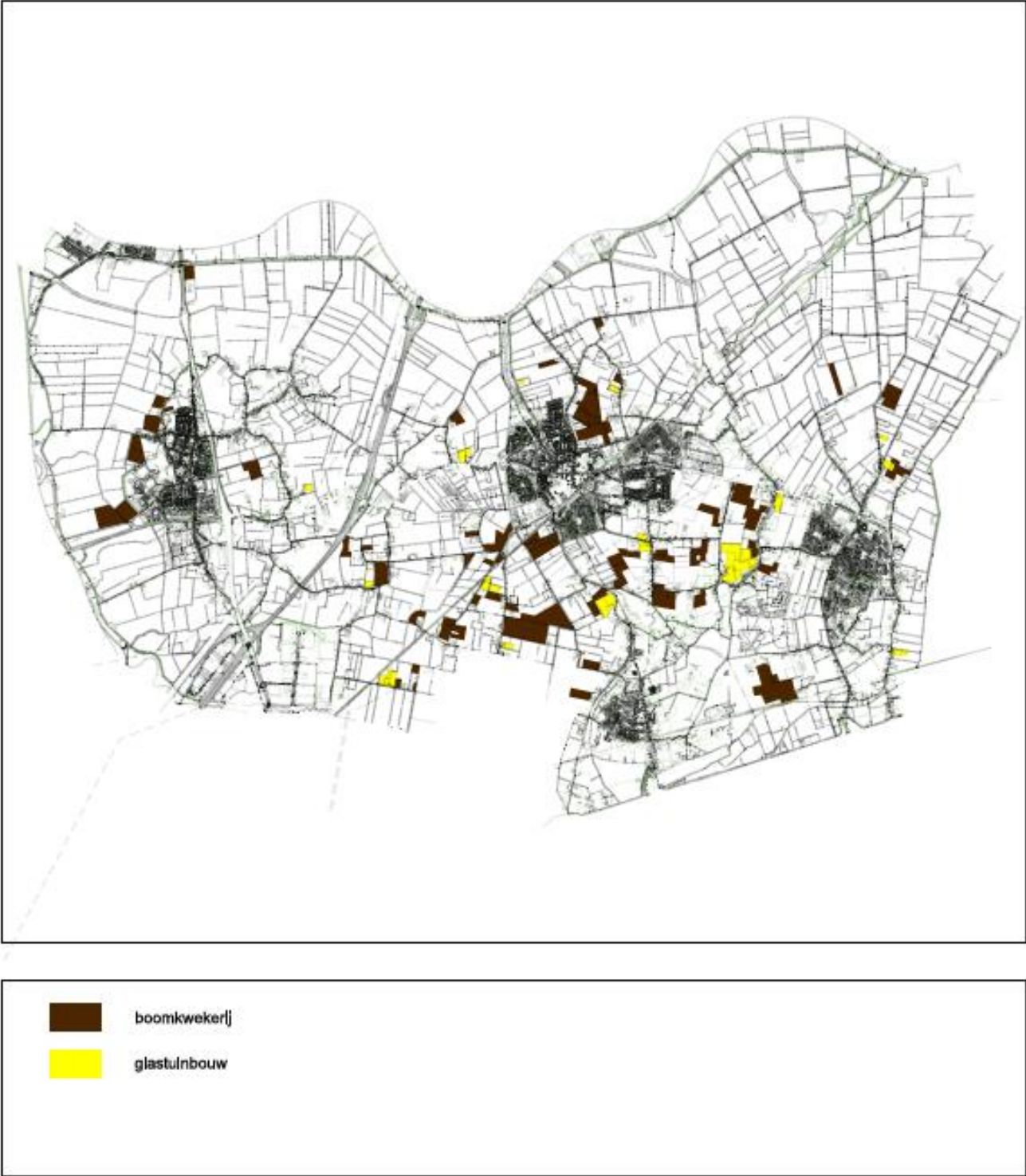
De kassen zijn vooral in Halderberge gelegen tussen Hoeven-Oudenbosch-Bosschenhoofd. Daarnaast nog een beperkt aantal locaties met kassen tussen Oudenbosch en Oud Gastel. Eveneens nog een tweetal locaties aan de noordzijde en één locatie aan de oost-westzijde van Hoeven.

2.4.2.4 Boomteelt (figuur 9, blz. 35)

Boomkwekerijen komen nog veelvuldig voor in Halderberge, vooral in de directe omgeving van Oudenbosch. Oudenbosch heeft dan ook een belangrijk historische boomkwekerij verleden. In 1813 werd Oudenbosch een centrum van boomkwekerijen.

Er zijn niet alleen boomkwekerijen in de directe omgeving van Oudenbosch maar ook aantal ten westen van Oud Gastel. En een enkele ten noorden van Hoeven.

FIGUUR 9. SITUERING BOOMKWEKERIJEN EN GLASTUINBOUW

2.4.3 Recreatie (figuur 10, blz. 42)

2.4.3.1 Verbleefstoerisme

In de gemeente Halderberge is een scala aan mogelijkheden om meerdere dagen te verblijven. Vooral in het bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd is sprake van een concentratie van verblijfsaccommodaties.

- Verblifaccommodaties:
 - Landgoed De Wildert/ Bosschenhoofd
 - Molecaten Park Bosbad Hoeven/ Hoeven
 - Caravan-/ chaletpark De Haspel/ Hoeven
 - Kampeerboerderij De Koekenshoeve/ Hoeven
 - Minicamping Polderzicht/ Hoeven
 - Park De Nieuwe Riet/ Oud Gastel
 - Boerderijcamping Onder de Dijk/ Stampersgat

Het open zoekleigebied is recreatief gezien minder sterk ontwikkeld. Recreatie bestaat hier vooral uit al dan niet route gebonden dagrecreatie. Dagrecreatie in de vorm van wandelen en fietsen.

2.4.3.2 Dagtoerisme

In de gemeente Halderberge zijn diverse, al of niet uitgezette wandel- en fietsmogelijkheden. Ook een bezoek aan het waterspeelpark of de binnenspeeltuin op het terrein van Molecaten Park Bosbad Hoeven behoort tot de mogelijkheid.

Wandel- en fietsroutes

- De gemeente Halderberge maakt deel uit van het Wandelrouten netwerk. Een netwerk van bewegwijzerde wandelpaden. Door van het ene genummerde knooppunt naar het volgende te lopen wordt er een eigen wandelroute gecreëerd. Naast dit wandelrouten netwerk zijn er specifieke wandelroutes die zijn uitgezet in Halderberge. Wandelroutes variërend in lengte van 1,2 km. tot 25 km.
 - Wandelroutes:
 - De Beemden (25 km.): vanuit Oudenbosch richting Zevenbergen
 - Het Laarzenpad (1,2 km.): een wandelroute door het Gastels Laag.
 - Ommetje Bosschenhoofd (5 km.): een wandeling door Bosschenhoofd en het aangrenzende bosgebied.
 - Ommetje Hoeven (3,5 km.)
 - Ommetje Oud Gastel (3 km.): een wandeling vanuit de kern naar de rand van Oud Gastel.
 - Wandel Route Gastelslaag (2,5 km.)
- De gemeente Halderberge maakt deel uit van het Fietsrouten netwerk. Fietsen van het ene genummerde knooppunt naar de andere. Met behulp van de genummerde knooppunten kan de fietser zelf een route samenstellen. Daarnaast zijn er een aantal specifieke fietsroutes die geheel of deels zijn uitgezet in Halderberge.
 - Fietsroutes:
 - Quirinus Fietsroute (12,5 km.): een fietsroute van 12,5 km. Door de buitengebieden van Zegge en Oudenbosch, langs kappeltjes, de Baseliek en het Gastels Laag. Een route langs de plek waar een Quirinusput heeft gestaan en een kapel ter verering aan Quirinus.

- Fietsroute Heilige huisjes (33 km.): een fietsroute door de gemeente Halderberge langs kappelletjes en een kruisbeeld.
- Beemdenroute (35 km): een route door het uitgestrekte polderlandschap. De route gaat door Hoeven, Bosschenhoofd, Zegge en langs Oudenbosch.
- Prinsenlandroute (31 km.): een route door de Oude Prinsenlandse Polder, de route loopt door Oud Gastel, Stampersgat en Dinteloord. Een afwisselende route over de dijken en door het polderlandschap.
- Boonhilroute (30 km.): een fietstocht door het landbouwgebied van de Kruislandse Polder.
- Mark-Dintelroute (66 km): een fietstocht langs de Mark-Dintel.

Opgemerkt.

- De (verblijf) recreatie concentreren zich in het bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd.
- Naast het wandelrouten netwerk en het fietsrouten netwerk zijn er in de gemeente Halderberge specifieke wandel/ fietsroutes uitgezet.

Ontwikkeling.

- De mogelijkheden worden vanuit het gemeentelijk taakveld recreatie/ toerisme nog gezien om een ommetje te realiseren rond Stampersgat en Oudenbosch.
- Actualisatie van de economische visie nota is gaande.
- Eenduidige uitvoering van de bewegwijzeringsborden tot een meer herkenbare bebording voor de toerist/ recreant en Halderbergse inwoner.
- De bebording van het Wandel-, Fiets-routen netwerk wordt op dusdanige wijze aangepast dat de kernen ook worden opgenomen in de knooppunten route.

2.4.3.3 Recreatief gebruik bossen

De in gemeentelijk eigendom en beheer zijnde bospercelen in het bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd vervullen een functie voor zowel lokale bezoekers als recreanten die verblijven op één van de in de directe omgeving liggende verblijfsaccommodaties. Ook vindt met enige regelmaat al of niet georganiseerde spelactiviteiten plaats in het Pagnevaartbos.

Het gemeentelijk bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd is in drie percelen te verdelen. Het Pagnevaartbos, met een behoorlijke recreatieve druk, Trimbos en het bosgebied nabij het vliegveld. Het Trimbos is een bosperceel voorzien van een trimroute met trimtoestellen. Het bosgebied achter het vliegveld kent een veel lagere recreatieve druk dan het Pagnevaartbos en Trimbos.

Aan de westzijde van Oud Gastel bevindt zich het Dorpsbos. Een bosperceel van beperkte omvang die vooral een functie vervult voor de lokale wandelaar. Opvallend is dat het Dorpsbos door de lokale jeugd veelvuldig wordt gebruikt om er in te kunnen spelen.

- Motie “ speelbos ”

De gemeenteraad heeft op 11 juni 2015 een motie ingediend. Daarbij wordt in de overwegingen meegenomen dat het concept “natuurlijk spelen” steeds nadrukkelijker in opmars is. En voor de aanleg van een natuur speelbos in zowel het Pagnevaartbos als het Dorpsbos bij Oud Gastel kansen liggen.

Verzoek.

- In samenwerking met geïnteresseerde partners onderzoek te doen naar de uitvoerbaarheid van een speelbos op de locatie “Pagnevaartbos” en het “Dorpsbos” in Oud Gastel

Een speelbos kan worden gedefinieerd als een bos of een deel van een bos (speelzone) waar kinderen en jongeren vrij, buiten de wandelpaden, kunnen spelen. Traditionele speelwerktuigen horen niet thuis in een speelbos/ speelzone. Liggende stammen en takkenhopen zijn vaak al voldoende om de fantasie van kinderen en jongeren te prikkelen.

De realisatie van een speelbos/ speelzone gaat niet alleen over het inrichten van een leuk bos om in te spelen. Het is in de eerste plaats een overlegproces van alle mogelijke betrokken partijen om te komen tot een leuk en duurzaam speelbos/ speelzone.

Pagnevaartbos:	in beheer en eigendom bij gemeente Halderberge
Dorpsbos/ Oud Gastel:	in beheer bij de gemeente Halderberge en in eigendom bij Staatsbosbeheer.

Mogelijke betrokken partijen: gemeente, Staatsbosbeheer, gebruikers, basisscholen, jongeren werk, scouting, lokale recreatie ondernemers, buurtbewoners.

Bij gebruikers niet alleen denkend aan de lokale jeugd, echter het kan ook jeugd zijn die tijdelijk verblijven op één van de verblijfsaccommodaties.

Om tot een goede afweging te komen of een deel van een bos geschikt is als speelzone, moet steeds de lokale situatie goed worden bekeken. Hou bij de afweging in elk geval rekening met de ecologische situatie, ruimtelijke aspecten, spelmogelijkheden en de haalbaarheid.

Of een bos geschikt is als speelbos/ speelzone is afhankelijk van.

- Ecologische situatie: is het realiseren van een speelzone verantwoord voor de aanwezige natuur.
- Ruimtelijke aspecten: is de locatie goed gelegen voor gebruik als speelzone.
 - Afstand van de speelzone tot de omliggende kern(nen). In zijn algemeenheid kan worden gesteld, hoe dichterbij de woonkern hoe beter.
 - Afstand van de speelzone tot de kampeerterreinen/ vakantie verblijven.
 - Vlotte en veilige bereikbaarheid te voet/ met de fiets.
 - Mogelijke conflicten met andere bosgebruikers.
- Spelmogelijkheden: is de locatie leuk als speelzone.
 - Afwisseling van gesloten en open bos.
 - Aanwezigheid van open plekken in het bos.
 - Afwisseling in reliëf, hoe afwisselender hoe leuker de speelzone.
 - Aanwezigheid van markante elementen, herkenningspunten, elementen die de fantasie prikkelen.
- Haalbaarheid: zijn alle betrokkenen daarmee akkoord.
 - Is de eigenaar van het Dorpsbos in Oud Gastel, Staatsbosbeheer, bereid om een deel van zijn bos als speelzone in te laten richten.
 - Zien de omwonenden een speelzone in de betreffende bospercelen zitten.

Inrichting speelbos. Een speelbos is in de eerste plaats een bos. Er horen dan ook geen traditionele speeltoestellen thuis in een speelbos. Gebruik makend van natuurlijke materialen is meer op zijn plaats. Hou bij de inrichting in elk geval goed voor ogen dat de speelzone een bos moet blijven. Het bos wordt opgezocht om er te spelen vanwege de specifieke sfeer die er heerst. Ze willen het gevoel hebben dat ze omringd zijn door ongerepte natuur, waarin ze naar hartenlust en ongeremd op ontdekking kunnen gaan.

Speelzone in de bossen

Kansen.

- Op basis van een eerste verkenning zou de volgende stap kunnen worden gezet: vraag toekomstige gebruikers naar hun verwachtingen en wensen. Laat hun ideeën meespelen bij het realiseren van een speelzone in zowel het Pagnevaartbos als het Dorpsbos in Oud Gastel. Bij laatst genoemde locatie onder voorbehoud van instemming van de eigenaar van het Dorpsbos.

Verkenning.

- Op basis van een eerste verkenning biedt zowel het Pagnevaartbos als Het Dorpsbos in Oud Gastel de ruimte voor het realiseren van een speelzone. In welke vorm, hoedanigheid, haalbaarheid vraagt om een nadere uitwerking.

2.4.3.4 Agrotourisme

Recreatief verblijf op of rond het agrarisch bedrijf. Het maakt deel uit van de zogenaamde verbrede landbouw waarbij de landbouw niet alleen gericht is op voedselproductie. Het blijkt dat recreanten deze vorm van toerisme waarderen omdat het tegemoet komt aan hun wensen op het gebied van rust, natuur, ontspanning, bewegingsmogelijkheden (fietsen, wandelen) en gastvrijheid. Verbrede landbouw is een vorm van landbouwbedrijfsvoering waarin nevenactiviteiten een grote rol spelen. In beperkte mate wordt in de gemeente Halderberge hier invulling aangegeven. Streekproducten verkooppunten zijn aanwezig. Tevens organiseert ZLTO-Halderberge jaarlijks onder andere een ' Fietstocht ZLTO-Halderberge', 'Kijk op het erf' en 'Met de klas de boer op'. Laatst genoemde project 'Met de klas de boer op' is een project waarbij deelnemende agrarische bedrijven hun bedrijf openstellen en een rondleiding verzorgen voor deelnemende scholen.

Kans.

Agrotourisme biedt kansen voor enerzijds versterking van het toeristisch-recreatieve aanbod en draagt anderzijds bij tot vergroting van de beleving van wat zich binnen het agrarisch bedrijf afspeelt. Een en ander met dien verstande dat het landschappelijke karakter niet wordt geschaad.

2.4.3.5 Watertourisme

Watergebonden recreatie en toerisme is in de gemeente Halderberge een onderdeel van het toeristisch-recreatieve aanbod. Hierbij denkend aan de recreatievaart, kanoën, vissen op en langs de Mark-Dintel en het Mark-Vlietkanaal.

- Recreatievaart(toervaart) vindt vooral plaats in de zomerperiode (mei-september) en met pieken in het weekend en in de schoolvakanties. Naast recreatievaart vindt vooral op de Mark-Dintel ook beroepsvaart plaats.
- Halderberge heeft twee jachthavens. Een jachthaven in Oudenbosch en de jachthaven ‘Lamgat’ bij de fietsbrug ‘ Lamgatsebrug’ aan de Goudbloemsedijk ten noorden van Hoeven.
- In Stampersgat ligt aan de Havenstraat / Kristalsingel, langs Mark-Dintel een aanlegsteiger met een vaste oeververbinding.
- Voor kanovaarders zijn langs de Mark-Dintel en het Mark-Vlietkanaal een aantal in- en uitstapplaatsen voor kanovaarders aangelegd.
- Langs de Mark-Dintel zijn diverse visvoorzieningen gerealiseerd.

Medio 2013 zijn diverse recreatieve voorzieningen langs de Mark-Dintel en het Mark-Vlietkanaal opgewaardeerd. Een opwaardering om de koppeling tussen land- en waterrecreatie te verbeteren. Dit heeft plaats gevonden in het kader van het project Waterland. Project Waterland was een samenwerking tussen de gemeenten Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Steenbergen en het Waterschap Brabantse Delta. In de gemeente Halderberge heeft destijds een opwaardering plaatsgevonden door het plaatsen van een aantal aanlegplaatsen voor de recreatievaart, zonder oeververbinding. Geplaatst zijn twee informatieborden en het aantal visvoorzieningen is uitgebreid.

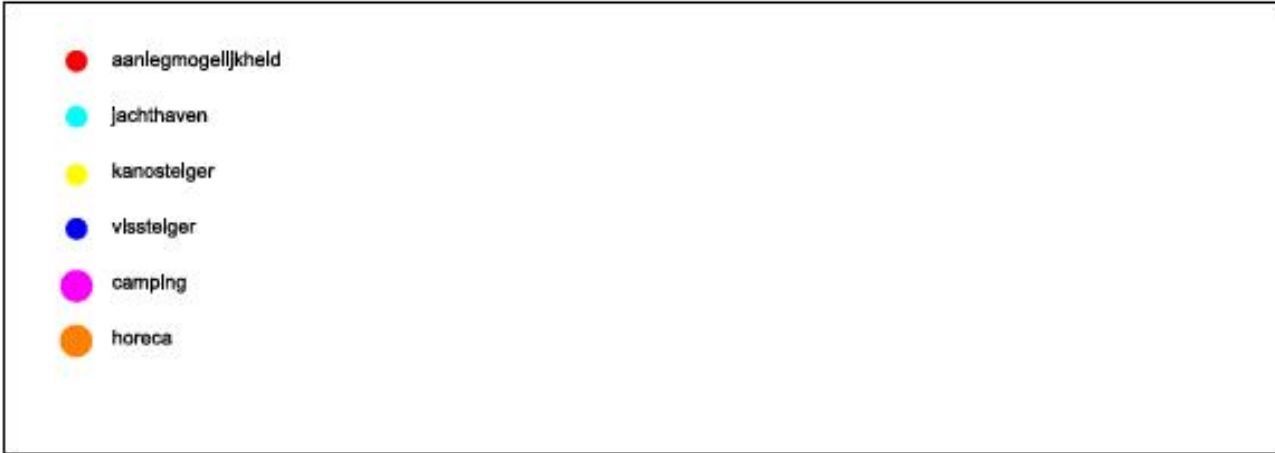
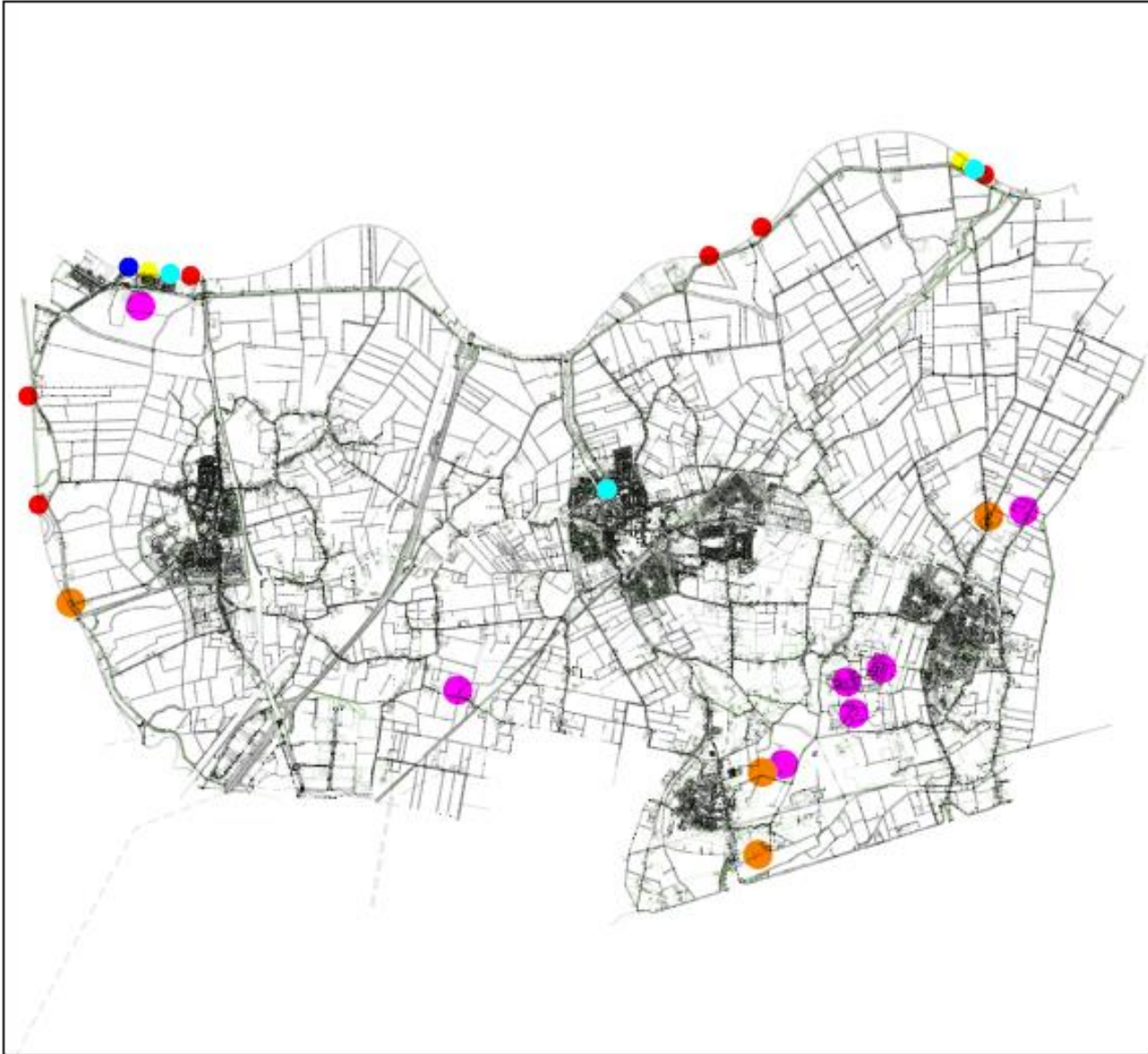
Samenwerking: Waterpoort

- Waterpoort vormt de kern van een nieuwe gebiedsontwikkeling, waarvan de buitengrenzen niet vast staan. De bewoners, ondernemers en overheden van de kernen rond het Volkerak –Zoommeer slaan de handen ineen om samen de identiteit en de kracht van het gebied zichtbaar te maken. De regio heeft het gezicht gericht op het water.

Opgemerkt.

- Water heeft niet alleen aantrekkingskracht voor de recreatievaart, kanoërs, vissers op en langs het water. Maar ook voor de fietsers/ wandelaars/ inwoners die genieten van het contact met het water vanaf de dijk/ het land. Benut de kansen die het water kan bieden.

FIGUUR 10. RECREATIE

Ontwikkeling: (toeristisch recreatief product)

- Zowel op landschappelijk, cultuurhistorisch als toeristisch vlak zijn velen actief rond het thema turf. Concrete ideeën, verwijzend naar de veengeschiedenis, zijn verwerkt in het projectplan “Verdwenen Venen”. Het realiseren van een route voor recreanten door het grensoverschrijdende turfwinningengebied met objecten, herkenningspunten, zichtlijnen en artistieke koppelingen met het turfverleden. Een en ander gekoppeld aan het fietsknooppuntennetwerk. Voor Halderberge zou dit concreet betekenen het plaatsen van “infopalen” bij het Natuurgebied Gastels Laag, turfhoofd bij Bosschenhoofd en de turfvaart tussen Oudenbosch en Bosschenhoofd. Projecttrekkers zijn het coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabants Landschap en Regionaal Landschap de Voorkempen (België). Het plan ligt momenteel voor ter bespreking bij diverse partijen.

Kansen Recreatie

- Versterken gebiedskarakteristieken en meer samenhang door verbindende structuren te realiseren.
- Biedt niet alleen toerist maar ook eigen inwoners voorzieningen en verschillende decors voor hun vrije tijdsbesteding.
- Verbetering van de relatie dorp-buitengebied. Zowel op het informatieve vlak als op het fysieke door middel van aantrekkelijke verbindingen.
- Instandhouding recreatieve routes (wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroute).
- Uitwerking van cultuurhistorische thema's tot producten die als toeristische trekker kunnen fungeren.
- Ontwikkel natuur / landschapsbeleving.

3 AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

3.1 Particulier landschapsbeheer 2005 – 2006.

In 2005 en 2006 heeft de gemeente Halderberge, met volledig eigen financiële middelen, het onderhoud aan particuliere en agrarische landschapselementen gestimuleerd door het beschikbaar stellen van menskracht voor de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden. De achter liggende gedachte was het stimuleren van een duurzame instandhouding van particuliere en agrarische landschapselementen in het buitengebied van de gemeente Halderberge. In de periode 2005 -2006 zijn de initiatiefnemers Brabants Landschap / ZLTO gezamenlijk met gemeenten in de regio, waaronder de gemeente Halderberge, gestart met de voorbereidingen om te komen tot een eenduidige aanpak van agrarisch landschapsbeheer in de regio. Een dusdanige eenduidige aanpak zodat gebruik kan worden gemaakt van een subsidiemogelijk. Eveneens zijn alle in de regio geldende landschapsplannen verwoord in een document “uitvoering agrarisch landschapsbeheer”. Dit document vormde de basis voor het vervolg van de periode 2008 – 2012.

3.2 Gebiedscontract 2008 – 2012.

Door het ondertekenen van het gebiedscontract heeft de gemeente Halderberge in de periode 2008-2012 deelgenomen aan het regionaal project agrarisch

landschapsbeheer Brabantse Delta. Dit project stimuleerde agrarisch landschapsbeheer in de regio. Een gebiedscontract met de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Steenberg, Woensdrecht en het Waterschap Brabantse Delta. In de gemeente Halderberge is in overeenstemming met het destijds genomen besluit van de gemeenteraad financiële middelen ingezet op het onderhoud van landschapselementen. Het project agrarisch landschapsbeheer Brabantse Delta verstrekte subsidie op grond van het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten. Particulieren en agrariërs die in aanmerking komen voor subsidie, krijgen voor een periode van zes jaar financiële middelen om, in de Halderbergse situatie, onderhoud aan landschapselementen uit te laten voeren. Het Brabants Landschap heeft in de periode 2008-2012 de veldcoördinatie op zich genomen. Dit houdt in dat zij subsidieverzoeken op uniforme wijze toetste en zorg draagt voor de subsidieaanvraag. Het doel was erop gericht het leveren van een bijdrage bij het duurzaam in stand houden van landschappelijk waardevolle particuliere en agrarische landschapselementen. De financiering van, in Halderberge, de onderhoudswerkzaamheden aan particuliere en agrarische landschapselementen heeft plaats gevonden voor 50 % door de gemeente Halderberge en 50 % door de subsidieverstrekker.

3.3 Periode 2012 – 2016.

Vanaf juni 2012 heeft de gemeente Halderberge niet meer actief deelgenomen aan het project “Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2016”. Wel zijn de ontwikkelingen met betrekking tot het project nauwlettend gevolgd.

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

- In de regio zijn door de deelnemende gemeenten en de subsidie verstrekker financiële middelen ingezet voor onder andere aanleg en beheer van akkerranden, oevers, landschapsbomen, heggen, elzensingels, grienden, bosjes, knotbomen, poelen, houtwallen en houtsingels.

3.4 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2016 en verder

Vanaf 1 januari 2016 is er een nieuw stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). Het oude systeem functioneerde niet meer naar behoren. Vooral het opstellen van individuele beheercontracten was tijdrovend.

Het nieuwe stelsel is efficiënter en effectiever ingericht. Besluitvorming dichter bij de agrarische deelnemers, meer samenwerking in het gebied, verlaging van de uitvoeringskosten en verbetering van de natuurresultaten. Het betreft een collectieve gebiedsaanpak. Brabant is opgedeeld in drie collectieven: west, midden en oost. ANLb subsidies worden verstrekt in kansrijke gebieden.

De collectieven in de regio's geven uitvoering aan de natuurdoelen in het gebied, bepalen welke ANLb maatregelen waar worden uitgevoerd. En stellen de contracten op met de deelnemers.

Collectief West-Brabant: een coöperatieve vereniging van agrariërs en agrarische grondbezitters. Is opgericht door zes Agrarische Natuurverenigingen (ANV's), waaronder de in Halderberge actieve ANV tussen Baronie en Markiezaat. De collectieven dragen zorg voor het werven van deelnemers (voorintekening) en dienen uiteindelijk een gebiedsaanvraag in bij de provincie. Na beschikking sluit het collectief beheercontracten af met de deelnemers.

Voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer onderscheiden rijk en provincies vanaf 2016 landelijk de volgende vier agrarische natuurtypen: open grasland, open akkerland, droge dooradering, natte dooradering. Alleen binnen de begrenzing van de zoekgebieden is subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer mogelijk. Er wordt naar gestreefd om het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in te zetten in de meest kansrijke gebieden. Hierbij vormt de versterking van en/of verbinding voor het Nationaal Natuur Netwerk een belangrijk uitgangspunt.

Agrarische Natuurvereniging tussen Baronie en Markiezaat

De Agrarische Natuurvereniging Rucphen is vanaf 2009 actief met natuur en landschap. De ANV Rucphen is ontstaan door samenwerking tussen ZLTO afdeling Rucphen en de Natuurwerkgroep gemeente Rucphen. In overleg met de lokale ZLTO afdelingen is het werkgebied van de vereniging uitgebreid met de gemeente Halderberge, Etten-Leur en Zundert. De naam van de nieuwe ANV is gewijzigd in "Agrarische Natuurvereniging tussen Baronie en Markiezaat".

Onder de nieuwe ANV tussen Baronie en Markiezaat worden uitvoeringsactiviteiten en projecten gecoördineerd en gestimuleerd ter bevordering van behoud en ontwikkeling van agrarisch natuurbeheer.

Vertegenwoordigers van De Agrarische Natuurvereniging tussen Baronie en Markiezaat, Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie, Waterschap Brabantse Delta, Natuurwerkgroep Rucphen, Gemeente Rucphen, ZLTO, Staatsbosbeheer en een Natuurmonumenten komen op gezette tijden bij elkaar om elkaar te informeren over lopende aangelegenheden. Ze vormen gezamenlijk het Groen Platform Rucphen. De gemeente Halderberge kent een dergelijke gezamenlijke gestructureerde opzet van kennisuitwisseling niet.

Opgemerkt.

- Om elkaar goed op de hoogte houden van allerlei vakmatige aangelegenheden komt het Groenplatform Rucphen op gezette tijden bij elkaar.

Kansen.

- Deelname aan het project "Agrarisch natuur- en landschapsbeheer" stimuleert een duurzame instandhouding van particuliere/ agrarische landschapselementen in het buitengebied van de gemeente Halderberge

4. STRUCTUURVISIE HALDERBERGE 2025 (figuur 11, blz. 48)

Algemeen: de gemeenteraad heeft in juni 2013 de 'Structuurvisie Halderberge 2025' vastgesteld. In de structuurvisie Halderberge is op hoofdlijnen vastgelegd waar de gemeente op maatschappelijk, economisch en ruimtelijk gebied naar toe gaat in 2025. De structuurvisie is het resultaat van een weging van verwachte ontwikkelingen en ambities van de gemeente. Het is een ruimtelijke onderlegger voor de ontwikkelingen op de lange termijn. Gedurende het proces van de totstandkoming van de structuurvisie Halderberge zijn alle inwoners uitgenodigd. De inwoners konden de door hun gewenste ontwikkelingsrichting aangeven.

4.1 Conclusies

De belangrijkste conclusies in relatie met het landschap worden op basis van de lagenbenadering in onderstaand overzicht weergegeven.

4.1.1 Ondergrond

- Biedt ruimte voor het oplossen van de wateropgaven en koppel daaraan indien mogelijk een attractieve landschappelijke inpassing met recreatief (mede) gebruik.
- De relatie met het water, Mark-Dintel, verdient versterking.
- Zorgen voor voldoende waterbergend vermogen, landschappelijk ingepast en waar mogelijk bevorderlijk voor natuurontwikkeling.
- Beschermen waterwingebied Bosschenhoofd-Hoeven.
- Bijdragen aan de inrichting en het beheer van ecologische verbindingszones

4.1.2 Netwerk laag

- Verbeteren uitstraling van het bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd.
- Aanleg landschappelijke en recreatieve buffer AFC/ Stampersgat.
- Kwaliteitsverbetering van bestaande landschappelijke structuren en elementen.
- Natuurontwikkeling conform de Ecologische Hoofdstructuur
- Daar waar mogelijk de natuur toegankelijk maken. Daarbij aandacht voor evenwicht tussen de aanwezige natuurwaarden en de gevolgen van de verschillende vormen van recreatief medegebruik. Recreatief medegebruik, bij voorkeur, gekoppeld aan routestructuren.
- Huidige functie bewaren en beschermen. Betreft het Gastels Laag, de Heinsberg, drietal gebieden langs de Roosendaalse Vliet en twee gebieden in de Hoevense Beemden

4.1.3 Occupatie laag

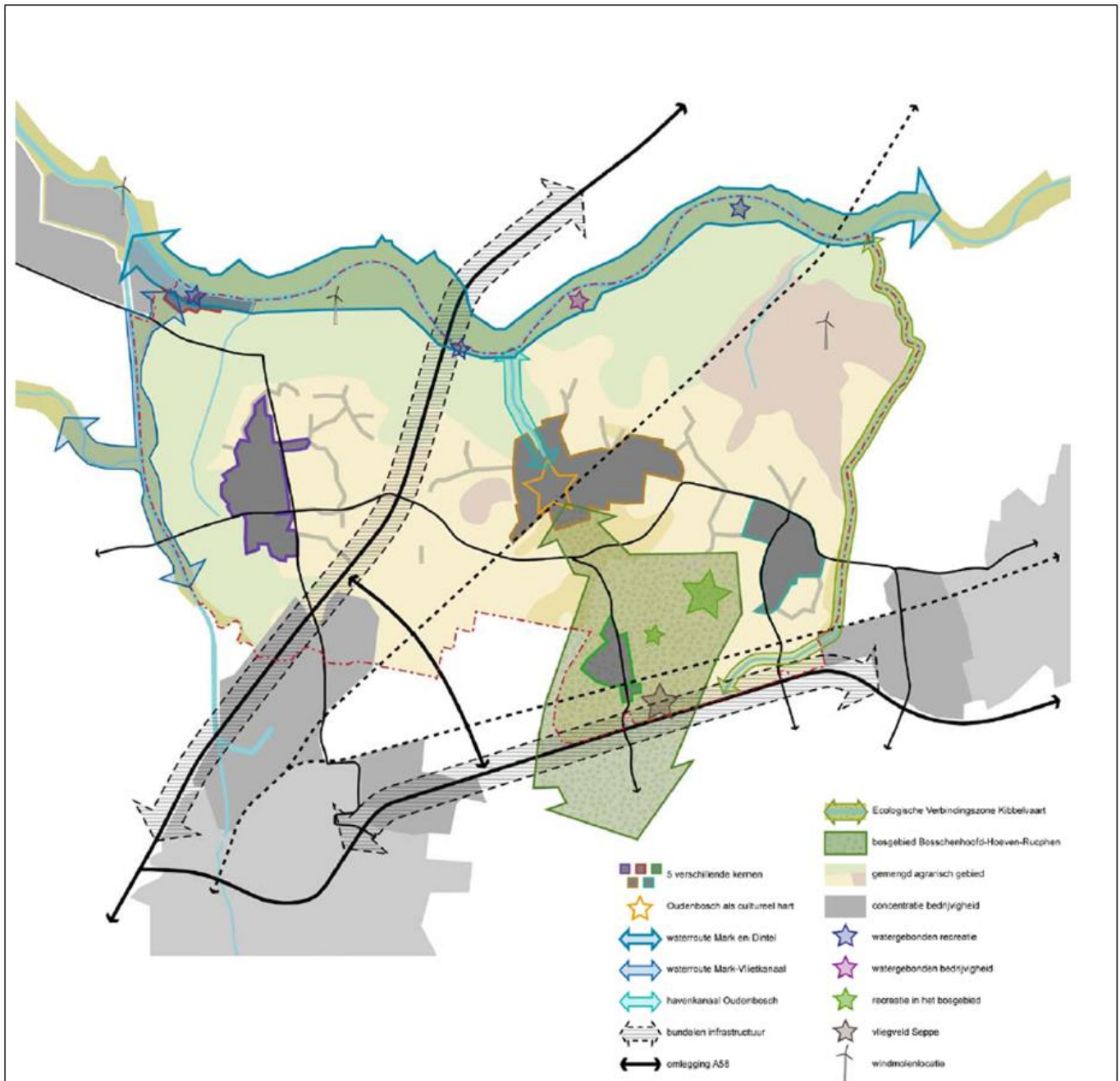
- Benut cultuurhistorische waardevolle objecten.
- Met cultuurhistorisch erfgoed dient zorgvuldig mee worden omgegaan.
- De agrarische sector kan worden beschouwd als een belangrijke beheerder van de groene ruimte. De agrariër als natuur- en landschapsbeheerder is dan ook een logische vorm. Het wensbeeld is dat behoud en versterking van het landschap en de natuur zoveel mogelijk in de bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven wordt ingebed. Inspanningen voor een versterking van landschap en natuur verdienen ook waardering en beloning.
- Deskundig gebruik van de specifieke kwaliteiten van de ondergrond en het landschap er tot in de lengte van jaren voor zorgt dat meerdere agrarische activiteiten mogelijk blijven.
- Grottere waardering voor de kwaliteit van het buitengebied is gewenst. Hierbij speelt recreatief medegebruik een belangrijke rol.
- Verbeteren relatie en toegankelijkheid met bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd.
- Vergroten van de toeristisch-recreatieve aantrekkingskracht van het bosrijke gebied tussen Hoeven-Bosschenhoofd.

- Verbeter kleinschalige recreatie aan en op het water van de Mark en Dintel.
- Stimuleren vaarrecreatie op de Mark en Dintel.
- Toename van recreatie leidt tot een toenemende vraag naar fiets- en wandelroutes in het buitengebied.
- Versterken van de recreatie voor ontmoeting, beleving en ecologische doeleinden

4.1.4 Extra streep punt

- Niet in de structuurvisie opgenomen, echter aanvullend bij de structuurvisie meegegeven is het voorstel om actief beleid te gaan voeren betreffende berm- en akkerrandenbeheer, ter verbetering van de vogelstand.

FIGUUR 11. TOEKOMST GEMEENTELIJK GRONDGEBIED
 (Bron: Structuurvisie Halderberge 2025)

5. **NATUURBEHEERPLAN 2016** (provinciaal beleid)

Het natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016 beschrijft de beleidsdoelen en subsidiemogelijkheden voor ontwikkeling en beheer van natuurgebieden, agrarische natuur en landschapselementen in de provincie.

Doel.

- Streven naar een goed leef- en vestigingsklimaat.
- Het realiseren van een robuuste en veerkrachtige natuur.
- Behoud biodiversiteit.

Het natuurbeheerplan is verankerd in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Dit stelsel bestaat uit de 'Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer', voor het beheer van natuur en landschap en de 'Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap ', voor investeringen in natuur en landschap (omvorming, inrichting en kwaliteitsontwikkeling).

De provincie financiert een deel van de kosten voor de ontwikkeling en het beheer van natuur door middel van subsidies. Het Natuurbeheerplan vormt de basis voor de aanvraag van subsidies.

In het Natuurbeheerplan zijn de Natura 2000 gebieden (niet gelegen in de gemeente Halderberge), Het Natuur Netwerk Nederland, Ecologische verbindingzones en de agrarische gebieden met natuurwaarden aangeduid. De provincie beschrijft de gebieden waar subsidiëring van beheer en ontwikkeling van natuur, agrarisch natuur en landschapselementen plaats kan vinden. Dit is aangeduid op een beheertypenkaart en de ambitiekaart. Deze kaarten worden op meerdere momenten gedurende het jaar geactualiseerd. Het verschil tussen de beheertypenkaart en de ambitiekaart laat zien waar een verbetering van de natuurkwaliteit mogelijk en wenselijk is. De beheertypenkaart vormt de basis voor het verlenen van beheersubsidies op grond van de Subsidie Verordening Natuur en Landschap. De ambitiekaart vormt de basis van de subsidiëring van de kwaliteitsimpuls op grond van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap. Het Natuurbeheerplan is opgesteld met de waterschappen, natuurbeheerders en agrarische collectieven.

Opgemerkt.

- Het Natuurbeheerplan geeft invulling aan het natuur- en landschapsbeleid van de Europese Unie, het Rijk en de Provincie.

6. LANDSCHAPSVISIE (figuur 12, blz. 54)

De landschapvisie is tot stand gekomen na analyse en confrontatie van het functionele, ecologische en visueel- ruimtelijke aspect. Bij dit alles heeft de Structuurvisie Halderberge 2025 als basis gediend.

6.1 De visie op hoofdlijnen

- Behoud en versterken van het huidige karakter en identiteit.
- Verbeteren van de samenhang tussen de verschillende (landschap) elementen.
- De beeldkwaliteit van markante punten bewaken en versterken.
- Het behouden en versterken van landschappelijk-cultuurhistorische waarden. Een en ander ter bevordering van de recreatie & toerisme en natuur & landschap.

6.2 De visie per deelgebied

Een visie per deelgebied aan de hand van een puntsgewijze opsomming van landschappelijke karakteristieken

1. Zeekleipolders

- Grootschalig en open landschap, voornamelijk agrarische functie.
- Dijken zijn een onderdeel van de infrastructuur.
- Beperkt aantal verspreid liggende agrarische bebouwing, doorgaans voorzien van erfbeplanting.
- Natuurwaarden gerelateerd aan aanwezigheid van water en agrarische functie.
- Cultuurhistorische waarden onder andere dijken, turfvaarten en verdronken dorpen.
- Aanwezigheid van windturbines langs de St. Antoinedijk.
- Recreatiemogelijkheden beperkt aanwezig

De open zeekleipolders

Visie.

- Handhaven openheid en agrarische karakter.
- De aanwezigheid van cultuurhistorische waarden o.a. turfvaarten visueel benadrukken.
- Natuurwaarden versterken door realisatie van natte/ droge verbindingzones.
- Recreatie en toerisme versterken door het bevorderen van route gebonden recreatie in combinatie met cultuurhistorische waarden. Vooral dijken en turfvaarten.

2. Stoof

- Half-open landschap op overgang zand-klei met voornamelijk woon – agrarische functie.
- Sterk verdichte lintbebouwing.
- Directe omgeving rond lint bebouwing heeft door aanwezigheid van (particuliere) groenelementen en bebouwing plaatselijk een kleinschalige besloten karakter.
-

Visie.

- Kleinschalige karakter rondom lintbebouwing en visuele overgang zand-klei versterken door aanbrengen nieuwe landschapselementen (bosjes, houtsingels, solitaire bomen en dergelijke.
- Harde overgangen verzachten door aanbrengen van afschermend groen (erfbeplanting).

3. Kuivezand-Heinsberg:

- Half-open landschap op zandgrond met voornamelijk woon- en agrarische functie.
- Relatief klein deel van de verspreide lintbebouwing is voorzien van erfbeplanting.
- Aanwezigheid van waterloop De Riet .
- Verblijfsaccommodatie nabij de waterloop De Riet.
- Hoogteverschil omgeving Heinsberg nauwelijks visueel waarneembaar.
- Aanwezigheid van boomkwekerijen en een enkel glastuinbouwbedrijf.

Visie.

- Versterken half-open karakter door aanbrengen van houtsingels, bomenrijen op kavelgrenzen.
- Natuurwaarden versterken door realisatie natte/ droge landschappelijke verbindingzone (De Riet).
- Heinsberg in het landschap accentueren.

4. Borchwerf II

- Een bedrijventerrein in ontwikkeling.
- Tussen de bedrijfsgebouwen zijn natuurlijke laagtes (waterretenties) aangelegd.

5. Kruisstraat – De Heul

- Half-open landschap op zandgrond, sterk verdichte lintbebouwing, agrarische bebouwing is beperkt aanwezig.
- Vanaf Bosschendijk beperkt aantal zichtlijnen naar lager gelegen open gebied van Hoevense Beemden.

- Aanwezigheid van boomkwekerijen tussen Hoeven en Oudenbosch en een aantal glastuinbouwbedrijven gelegen rond Hoeven.
- Relatief veel landschapselementen aanwezig in de vorm van bosjes, singels en erfbeplanting.
- Natuurwaarden langs de loop van de Kibbelvaart worden versterkt door het realiseren van een ecologische verbindingszone.

Visie.

- Zichtlijnen richting open gebied van Hoevense Beemden handhaven.
- Versterken half-open karakter door aanbrengen van houtsingels en bomenrijen op kavelgrenzen.

6. Oudlandweg

- Half-open landschap op overgang van zand-klei met weinig verspreid liggende in hoofdzakelijk agrarische bebouwing, deels voorzien van erfbeplanting.
- Aanwezigheid van boomkwekerijen.

Visie.

- Harde overgangen verzachten door aanbrengen afschermend groen (erfbeplanting)

7. Langenberg-Noordhoek

- Open landschap op zandgrond met weinig, verspreid liggende agrarische bebouwing, deels voorzien van erfbeplanting.
- Deelgebied wordt doorsneden door dominerende lijnen van de A17, spoorlijn en hoogspanningsleidingen.
- Aan de westzijde van dit deelgebied een enkele boomkwekerij en een glastuinbouwbedrijf.

Visie

- Handhaven openheid en agrarische karakter.
- Harde overgangen verzachten door aanbrengen afschermend groen (erfbeplanting).

8. Pietseweg

- Hoogspanningsleidingen en A17 zijn dominant aanwezig in open, agrarisch landschap op overgang van zand- klei.
- Bebouwing is beperkt tot verspreide lintbebouwing met voornamelijk agrarische functie.
- Bebouwing is doorgaans redelijk voorzien van erfbeplanting

Visie

- Handhaven openheid.

9. Seppe-Kibbelvaart

- Open landschap op zandgrond met weinig bebouwing voornamelijk woonfunctie en functie vliegveld .
- Openheid vanwege functie als vliegveld en aanwezigheid van Kibbelvaart.
- Natuurwaarden langs de loop van de Kibbelvaart worden versterkt door het realiseren van een ecologische verbindingszone.

Visie.

- Handhaven openheid.

10. Gastels Laag

- Half-open landschapstype op lager gelegen natte tot vochtige zandgrond.
- Hoge natuurwaarden in centrum deelgebied (Gastels Laag).
- Invloed kwelgebied.
- Bebouwing is beperkt tot verspreide bebouwing met voornamelijk agrarische functie.

Visie.

- Handhaven half- openheid.
- Natuurwaarden versterken en verbinden door realisatie droge- natte verbindingzones waar het Gastels Laag deel van uit kan maken als een schakel in het grotere geheel.

11. Galgestraat-Nattestraat.

- Half-open tot open landschapstype op lager gelegen natte tot vochtige zandgrond.
- Bebouwing is beperkt tot verspreid liggende bebouwing met voornamelijk agrarische functie.
- Aanwezigheid boomkwekerijen en een glastuinbouwbedrijf.
- Aanwezige cultuurhistorische waarden: turfvaart met turfhoofd.
- Invloed kwelgebied.
- De aanwezige retentievoorzieningen zijn landschappelijk ingepast.

Visie.

- Verzachten harde overgangen door aanbrengen van afschermend groen (erfbeplanting).
- Versterken half-open karakter door aanbrengen van houtsingels en bomenrijen op kavelgrenzen.
- Natuurwaarden versterken en verbinden door realisatie natte-droge landschappelijke verbindingzones.
- De herkenbaarheid van het cultuurhistorische verleden van het Turfhoofd terug brengen in het landschap.
- Turfvaart visueel benadrukken door middel van laagblijvend en transparant groen (bijvoorbeeld wilgenstruweel en knotbomen).

12. Hoezaar-Pagnevaart

- Besloten landschapstype op hoger gelegen gronden.
- Verspreid liggende woningen in bosgebied.
- Concentratie van verblijfsrecreatiemogelijkheden: hoge recreatiedruk .
- Deel van bosgebied heeft functie ten behoeve van drinkwaterwinning, inclusief aanwezigheid pompstation.

Visie.

- Duurzaam behoud besloten karakter.
- Verbetering toegankelijkheid bosgebied voor zowel lokale bevolking als voor de recreant.

13. Poldersdijk

- Relatief klein, besloten landschapstype tegen het open zeeleilandschap.
- Hoofdfunctie natuur, beperkte functie voor extensieve recreatie.
- Cultuurhistorische waarden hebben sterke relatie met water en bestaan uit dijken en wielen (oude dijkdoorbraken)

Visie.

- Behoud besloten karakter.

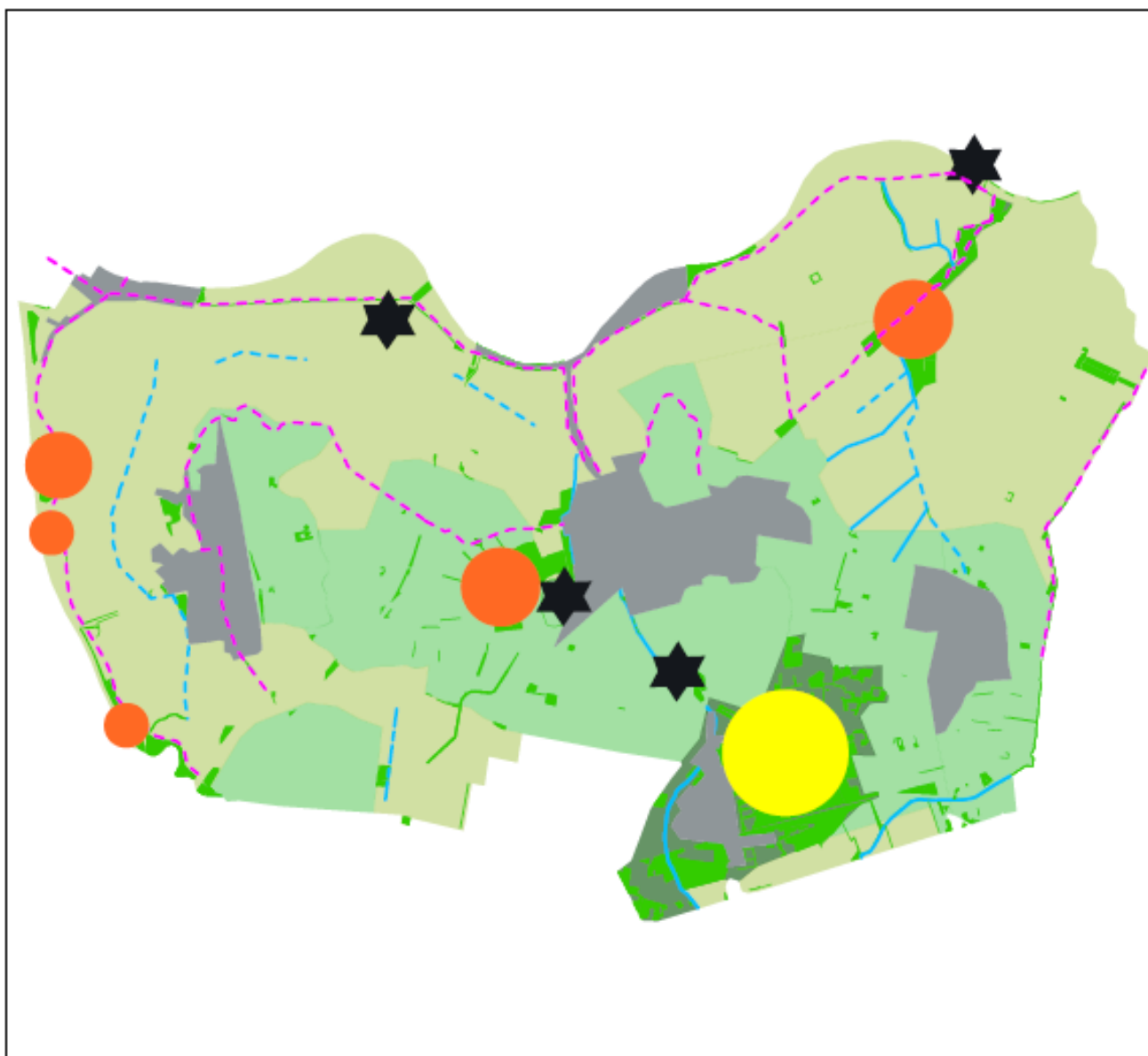
14. Hoevense Beemden

- Grootschalig en open landschapstype met voornamelijk agrarische functie.
- Beperkt aantal, verspreid liggende agrarische bebouwing.
- Cultuurhistorische waarden: turfvaarten.
- Aanwezig: verblijfsaccommodatie.
- Invloed kwelgebied.
- Aan de oostzijde van dit deelgebied: windturbines.

Visie.

- Handhaven openheid en grootschalig agrarisch karakter.
- Turfvaarten visueel benadrukken, bijvoorbeeld door middel van laagblijvend en transparantgroen (bijvoorbeeld wilgenstruweel en knotbomen).

FIGUUR 12. LANDSCHAPSVISIE

7. UITVOERINGSPLAN

7.1 Aanpak

Voor de uitvoering van deze nota “Landschapsplan Halderberge 2016-2025” zijn de nodige activiteiten nodig om wat is verwoord te verwezenlijken. Daarbij uitgaande van een veranderende rol van de gemeente als landschapsbeheerder. Een rol van informeren, de regisseur naar faciliterend, stimulerend, verbindend en begeleidend. De gemeente als landschapsbeheerder heeft zo zijn contacten met andere partijen zoals ZLTO, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Waterschap Brabantse Delta en de lokale Agrarische Natuur Vereniging. Allen afzonderlijke contacten in relatie tot het beheer. De aanpak van ontwikkelingen heeft, zich de laatste jaren beperkt tot vooral deelname aan het regionale project “Agrarisch Landschapsbeheer”. Tevens is een start gemaakt het realiseren van een Ecologische Verbindingszone langs de Kibbelvaart.

Een gezamenlijke aanpak tussen zowel de gemeente als landschapsbeheerder en andere partijen biedt kansen, binnen de mogelijkheden, voor een beter behoud en versterking van het Halderbergs Landschap. Afzonderlijke maatregelen/ belangen van de diverse partijen moeten zouden worden gecombineerd tot een integrale aanpak en het komen tot een bundeling van de krachten. Samenwerking, wederzijds vertrouwen en het opbouwen van een duurzame relatie tussen de partijen is van essentieel belang om het uitvoeringsplan tot een succes te brengen. Daarbij niet alleen oog voor het beheersmatige maar ook voor de versterking van het Halderbergs Landschap.

7.2 Beheer van gemeentelijke landschapselementen

De in deze nota ‘Landschapsplan Halderberge 2016 – 2025 ‘ verwoorde beheersmatige uitgangspunten zullen als leidraad gaan dienen voor het beheer van de bij de gemeente in beheer zijnde landschapselementen.

7.3 Van visie naar projecten

Het huidige landschap is benoemd, geanalyseerd en uiteindelijk verwoord in de landschapsvisie. Deze landschapsvisie is weer door vertaald naar uitvoeringsprojecten. In het voormalige Landschapsbeleidsplan resulteerde dit in een twintig tal uitvoeringsprojecten. Uiteindelijk zijn er maar een aantal in de afgelopen jaren gerealiseerd. De huidige insteek is van andere orde. Het is een bewuste keuze om het aantal mogelijke uitvoeringsprojecten te beperken tot een vijftal. Dit vijftal is gedurende het traject “ actualisering Landschapsbeleidsplan” vooral na voren gekomen. En gelet op de aard/ omvang van de projecten, daarbij rekening houdend met de veranderende rol van de gemeente als landschapsbeheerder, allen kansrijk.

De uitvoeringsprojecten zijn benoemd, echter nog niet (volledig) gereed voor de daadwerkelijke uitvoering. Er is in het uitvoeringsproces bewust ruimte gereserveerd voor een interactieve benadering aan de voorkant van het uitvoeringsproject. Het is aan de betrokken partijen zelf om een richting te geven aan het uitvoeringsproject. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Niet alles is mogelijk. De gemeente als landschapsbeheerder zal daarbij zijn faciliterende, stimulerende en begeleidende rol op zich nemen. Uiteindelijk volgt een gezamenlijke uitvoering.

De doorvertaling naar projecten:

7.3.1 Groencontactgroep Halderberge

De gemeente als landschapsbeheerder heeft zo zijn contacten met andere partijen zoals ZLTO, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Waterschap Brabantse Delta en Agrarische Natuur Vereniging. Allen afzonderlijke contacten in relatie tot het beheer. Het ontbreekt aan een op gezette tijden gezamenlijk contact tussen de genoemde partijen en de gemeente Halderberge. Het zou meer waarde hebben als op gezette tijden de vermelde partijen en de gemeente als landschapsbeheerder bij elkaar komen om vakmatige kennis/ informatie uit te wisselen en onder andere het bespreken van actuele ontwikkelingen. In eerste instantie een contactgroep gericht op het grondgebied van Halderberge en mogelijk op de wat langere termijn een aansluiting bij de al aanwezige contactgroep in de gemeente Rucphen.

Voorgesteld wordt om in de gemeente Halderberge een Groencontactgroep met betrekking tot het buitengebied te activeren.

Doel:	Het vakmatig gezamenlijk delen van kennis, informatie met betrekking tot het beheersmatige / ontwikkelingen binnen het grondgebied van Halderberge. Wat een optimale onderlinge afstemming/ contact ten goede zal komen. Een groencontactgroep die twee keer per jaar bijeenkomt en actuele aan het landschap gerelateerde groen onderwerpen/ ontwikkelingen bespreekt. De groepssamenstelling in ieder geval bestaande uit een vertegenwoordiging van de Agrarische Natuurvereniging, ZLTO-Halderberge, Staatsbosbeheer, Waterschap, Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie en de gemeente Halderberge.
Maatregelen:	Gemeente bespreekt met Agrarische Natuurvereniging tussen Baronie en Markiezaat, op basis van hun ervaring, het opzetten van de Groencontactgroep. De gemeente zal als deelnemer actief deelnemen aan deze bijeenkomsten en een ruimte beschikbaar stellen voor het twee jaarlijks overleg. Voorzitterschap: nader bespreekbaar binnen de op te richten Groencontactgroep Halderberge. De gemeente zal, vanuit zijn vernieuwde rol, niet het voorzitterschap op zich nemen.
Rol gemeente:	Faciliterend, stimulerend.
Financiering:	Mogelijkterwijs faciliterende kosten die ten laste kunnen worden gebracht van de programma begroting.
Uitvoering:	Een doorlopend traject vanaf 2 ^e helft 2016.

7.3.2 Particulier landschapsbeheer

In de afgelopen jaren is de nodige ervaring opgedaan met agrarisch/ particulier landschapsbeheer. Ooit begonnen in de gemeente Halderberge door het beschikbaar stellen van mensuren tot in latere jaren de inzet van financiële middelen (50% gemeente/ 50 % subsidie) door deelname aan het regionaal project "Agrarisch Landschapsbeheer Brabantse Delta e.o. ". In de afgelopen drie jaar heeft de gemeente Halderberge niet meer in financiële zin bijgedragen in dit regionaal project. Geen financiële gemeentelijke bijdrage betekende ook niet de beschikking over de hiervoor bestemde subsidie. Echter de lokale belangstelling voor deze stimuleringsbijdrage is nog steeds aanwezig.

Voorgesteld wordt om weer actief een bijdrage te leveren aan agrarisch / particulier landschapsbeheer.

Doel:	Stimuleren van agrariërs en andere particulieren bij de uitvoering van zowel het beheer als onderhoud van landschappelijke beplantingen, ondersteund door een financiële regeling. Een financiële regeling die een bijdrage levert aan duurzaam behoud en ontwikkeling van landschappelijke beplantingen.
Maatregelen:	Gesprek gemeente met het Coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabants Landschap naar gerichte co-financieringsmogelijkheden. Na duidelijkheid co-financieringsmogelijkheden de agrariërs en overige particulieren in het buitengebied informeren over de mogelijkheid van een stimuleringsbijdrage. Uitgaande van een co-financieringsmogelijkheid, behandeling verzoeken tot subsidie via het Collectief West of Coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabants Landschap.
Rol gemeente:	Stimulerend, faciliterend, verbindend.
Financiering:	De benodigde financiële middelen voor deze stimuleringsbijdrage kunnen ten laste worden gebracht van de programmabegroting. De exacte hoogte van de benodigde financiële middelen is afhankelijk van de uiteindelijke belangstelling voor deze stimuleringsbijdrage en mogelijke subsidievormen.
Uitvoering:	2016-2025.

7.3.3 Realisatie speelzone in bestaande bospercelen.

In de motie “ speelbos “ heeft de gemeenteraad gevraagd om in samenwerking met geïnteresseerde partners te onderzoeken of de aanleg van een speelbos in het Pagnevaartbos en het Dorpsbos in Oud Gastel haalbaar is. Uit een eerste verkenning blijkt dat het realiseren van een speelzone in zowel het Pagnevaartbos als in het Dorpsbos in Oud Gastel kansen biedt.

Bij deze eerste verkenning is rekening gehouden met de ecologische situatie, ruimtelijke aspecten en de spelmogelijkheden van de betreffende bospercelen. Een toetsing in hoeverre de aanleg wordt gedragen door de omwonenden en de eigenaar van het Dorpsbos is nog niet afgerond.

Het ziet er na uit dat Staatbosbeheer, als eigenaar van het Dorpsbos in Oud Gastel, niet afwijzend tegenover dit idee staat. Staatbosbeheer heeft al in het land meerdere speelzones in de bossen ingericht. Geheel onduidelijk in deze fase is hoe de omwonenden in de directe omgeving tegenover de aanleg van een eventuele speelzone staan. Dit moet nog verder worden verkend. Een speelzone in een bestaand bosperceel kan worden gedefinieerd als een speelzone waar kinderen en jongeren vrij, buiten de wandelpaden, kunnen spelen. Traditionele speelwerkzeugen horen in dergelijke speelzones niet thuis. Het is en blijft een bos.

Voorgesteld wordt om het idee van het realiseren van een speelzone in het Pagnevaartbos en in het Dorpsbos in Oud Gastel, op basis van het resultaat van de eerste verkenning, verder uit te werken. En aan de hand van een daadwerkelijk inrichtingsvoorstel na te gaan in hoeverre de omwonenden en de eigenaar van het Dorpsbos in Oud Gastel zich er in kunnen vinden. Het uiteindelijke doel is erop gericht het realiseren van een speelzone in het Pagnevaartbos en in het Dorpsbos in Oud Gastel.

Doel:	Het realiseren van een speelzone in zowel het Pagnevaartbos als een speelzone in het Dorpsbos in Oud Gastel. Een inrichting van een speelzone zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan het karakter van het betreffende bosperceel.
-------	---

Maatregelen	Om inzicht te krijgen in welke mate van de speelzones gebruik zal worden gemaakt en hoe de speelzone er uit zou moeten zien worden de leerlingen van de basisscholen benaderd. De verzamelde ideeën zullen in gezamenlijkheid worden voorgelegd aan mogelijke betrokken partijen: Staatsbosbeheer, jongerenwerk, scouting, lokale recreatie ondernemers en buurtbewoners. Deze groep zal worden gevraagd om een keuze te maken uit de door de basisscholen aangeleverde ideeën. Aan de betrokkenpartijen zal, naast het maken van een keuze, tevens de vraag worden voorgelegd in welke mate ze iets zou kunnen betekenen in de realisatie van een speelzone in het Pagnevaartbos en in het Dorpsbos in Oud Gastel.
Rol gemeente:	Faciliterend, stimulerend, begeleidend.
Financiering:	De benodigde kosten worden ten laste gebracht van het Investeringsprogramma. De hoogte van de benodigde financiële middelen is afhankelijk van de omvang van de speelzone en de mate van (fysieke) inzet van de betrokken partijen bij de daadwerkelijke uitvoering.
Uitvoering:	Vorbereiding: 2016, uitvoering 2017.

7.3.4 Het herkenbaar maken van cultuurhistorische waarden in het landschap

Cultuurhistorie is een belangrijke drager van de identiteit van de gemeente Halderberge. Het fysiek herkenbaar maken van aanwezige en/of al verdwenen structuren en/of elementen levert niet alleen een bijdrage aan de beleving voor onze eigen inwoners maar kan tevens een aantrekkingskracht vormen voor de toerist/recreant. Op de cultuurhistorische waarden kaart zijn de waarden vermeld. Het is van belang om uit dit overzicht een keuze of een aantal keuzes te maken. Bij het herkenbaar maken is het wellicht een uitdaging om te overwegen om andere middelen in te zetten dan de wel bekende informatie borden. Tevens is het van belang om de mate/ omvang van het herkenbaar maken goed in te passen in het omliggende landschap.

Voorgesteld wordt om vooralsnog maximaal twee cultuurhistorische waarden te selecteren en nader uit te werken. Met als doel de geselecteerde cultuurhistorische waarden in het landschap fysiek herkenbaar te maken.

Doel:	Het fysiek herkenbaar maken in het landschap van cultuurhistorische waardevolle structuren en/of elementen. Als belangrijke bijdrage aan het behoud van de kwaliteit van het landschap.
Maatregelen:	Het selecteren van vooralsnog maximaal twee cultuurhistorische waarden voor te leggen aan de lokale Heemkundekringen. Nadere uitwerking, op basis van het geselecteerde, in samenspraak met onder andere recreatie ondernemers en de ZLTO-Halderberge. Daarbij ervan uitgaande dat de regie van deze nadere uitwerking blijft liggen bij de lokale Heemkundekringen. Wellicht kan bij een nadere uitwerking het hoger beroepsonderwijs, ter ondersteuning, hulp bieden voor een optimale landschappelijke inpassing van het fysiek herkenbare.
Rol gemeente:	Faciliterend, stimulerend.
Financiering:	Uit het Groenfonds en wellicht mogelijke subsidievormen.
Uitvoering:	Vorbereiding start 2 ^e helft 2016 – 2017. Uitvoering 1 ^e helft 2018.

7.3.5 Verbeteren verbinding tussen de verschillende (groen) elementen

De gemeente Halderberge kenmerkt zich door een veelvoud aan (groen) elementen. Denk hierbij aan onder andere het Gastels Laag, Poldersdijk, bosgebied Hoeven-Bosschenhoofd, housingels, houtwallen en wegbeplantingen. Maar ook diverse waterlopen, Mark-Dintel, Roosendaalse Vliet en verspreid liggende poelen. Veelal op zich zelf staande elementen die nauwelijks een verbinding met elkaar vormen en onder druk staan van het infrastructurele netwerk. In het verleden is er wel eens nagedacht over het realiseren van een natte-droge verbinding vanaf de Mark, via Haven Oudenbosch, bosschage De Plukkert, bosschage Heinsbergseweg, Gastels Laag, via waterloop De Riet naar de Roosendaalse Vliet. Door het koppelen van deze elementen ontstaat er een verbinding tussen de Mark-Dintel en de Roosendaalse Vliet. Daarbij ervan uitgaande dat de ontbrekende schakels in deze verbinding worden ingevuld. Dergelijke verbindingen versterken, in deze situatie ook via het water, het groennetwerk in de gemeente Halderberge. Dit soort verbindingen is in het buitengebied meer denkbaar. Samenvattend, gaan voor verbeteren van de samenhang tussen de verschillende (groen) elementen.

Voorgesteld wordt om het inzichtelijk maken van mogelijke verbindingen tussen de verschillende (groen) elementen. Een en ander op dusdanige wijze dat een degelijk groennetwerk ontstaat in het buitengebied van Halderberge. Met als uiteindelijk doel het gefaseerd realiseren van deze verbindingen door inzet financiële middelen uit het Groenfonds.

Doel:	Het verbeteren van de verbindingen tussen de verschillende (groen) elementen op dusdanige wijze dat op termijn een degelijk groennetwerk ontstaat in het buitengebied van Halderberge.
Maatregelen:	Het inzichtelijk maken van mogelijke verbindingen wordt, in de vorm van een stage opdracht/ studie opdracht, voorgelegd aan het Hoger Beroeps Onderwijs.
Rol gemeente:	Faciliterend.
Financiering:	Mogelijke wijs faciliterende kosten die ten laste kunnen worden gebracht van de programmabegroting.
Uitvoering:	Contact met Hoger Beroepsonderwijs 2 ^e helft 2016.
Vervolg:	Na ontvangst resultaat wordt ten behoeve van realisatie een plan van aanpak voor het vervolg opgesteld.

7.4 Financiering

In de programmabegroting zijn jaarlijks middelen begroot voor het reguliere onderhoud aan de bossen, landschapselementen, snoeien van bomen, maaien van de bermen, uitmaaieren van de sloten en het geven van uitvoering aan het landschapsplan. Structureel is in de programmabegroting een bedrag opgenomen voor de uitvoering van het landschapsplan. Dit geraamde bedrag zal niet toereikend zijn om alle vijf projecten te financieren. Wellicht, op basis van omvang/ aard, uit het Investeringsprogramma of ten laste van het nieuwe Groenfonds. En niet te vergeten welke subsidiemogelijkheden zijn er. In onderstaande paragraaf volgt een overzicht van wellicht mogelijke bronnen.

7.4.1 Programma begroting

In de programma begroting zijn middelen opgenomen voor het reguliere onderhoud aan de bossen, landschapselementen, snoeien van bomen, maaien van de bermen, uitmaaieren van de sloten en het geven van uitvoering van het landschapsplan. Voor het geven van uitvoering van het landschapsplan is een bedrag opgenomen. Een bedrag

dat in het verleden ruim toereikend was om gehoor te geven aan deelname aan het project “Agrarisch Landschapsbeheer”.

7.4.2 Investeringsprogramma

Eenmalige of grootschalige (aanleg) werkzaamheden, afhankelijk van de aard en/of omvang, worden veelal al of niet gefaseerd opgenomen als onderdeel van het investeringsprogramma. Vooralsnog wordt er van uitgegaan, met uitzondering van het realiseren van de speelzones in het Pagnevaartbos en het Dorpsbos in Oud Gastel, dat de uitvoering van de projecten niet ten laste behoeven worden gebracht van het investeringsprogramma. Uitzondering hierop vormt de realisatie van het project ‘realisatie speelzone in bestaande bospercelen’ dit vormt een onderdeel van het Investeringsprogramma.

7.4.3 Groenfonds

De gemeenteraad heeft op 5 november 2015 een motie ingediend. Daarbij wordt in de overwegingen o.a. meegenomen dat er daadwerkelijk een groenfonds wordt gevormd waarbij de gelden worden geormerkt.

Verzoek. (motie Groenfonds)

- Voor de zomernota 2016 aan de raad wordt gepresenteerd de (financiële) kaders voor een Groenfonds aan de gemeenteraad voor te leggen.

Eind oktober 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd, in het kader van “ toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap”, met het vaststellen van een gemeentelijke reserve (groenfonds) voor het storten van compensatiegelden. Compensatiegelden die vervolgens worden ingezet op kwaliteitsverbetering van het landschap. Daar waar groencompensatie niet of deels op het in ontwikkeling zijnde perceel plaats kan vinden, wordt de financiële compensatie gestort in het groenfonds. De gemeente zal op haar beurt de bedragen uit dit groenfonds zelf aanwenden voor het realiseren van een verbetering van de landschappelijke kwaliteit elders in de gemeente. Voorgesteld wordt om de (daadwerkelijke) uitvoering van de projecten ‘ Verbeteren verbinding tussen de verschillende (groen) elementen” en “Het herkenbaar maken van cultuurhistorische waarden in het landschap “ te labelen aan het groenfonds.

7.4.4 Subsidies

Voor de realisatie van de projecten kunnen subsidieregelingen een belangrijke inkomstenbron vormen. In deze paragraaf wordt inhoudelijk kort ingegaan op actuele subsidieregelingen. Daarbij opgemerkt dat de vermelde subsidieregelingen elkaar wat betreft uitvoering, maatregelen en doelen elkaar deels kunnen overlappen. Overigens in het algemeen wordt ervaren dat het subsidiestelsel aan constante veranderingen onderhevig is. Hert blijft dan ook een zoektocht naar de juiste subsidievorm.

- Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)
Nederland is rijk aan waardevolle natuur- en cultuurlandschappen en heeft veel natuurgebieden die waardevol zijn voor natuur en landschap. De provincies willen de natuurwaarden in deze gebieden graag behouden en verder ontwikkelen. Daarom verlenen de provincies hiervoor via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie.

Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL):

- Subsidieverordening Natuur en landschapsbeheer: voor beheer van natuur en landschap.
 - * Beheer subsidie Natuur- en Landschapsbeheer: een vergoeding voor het beheer. Bij een subsidie voor natuurbeheer moet de beheerder zijn terrein openstellen voor publiek.
 - * Agrarisch natuur- en landschapsbeheer: alleen agrarische collectieven kunnen subsidie krijgen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap: voor investeringen in natuur en landschap (omvorming, inrichting en kwaliteitsontwikkeling). De subsidie kwaliteitsimpuls is voor grondgebruikers die hun grond geschikt willen maken voor (agrarisch) natuurbeheer en voor de natuurbeheerders die de kwaliteit van de natuur verder willen ontwikkelen en verhogen. Voor een kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap zijn twee subsidiemogelijkheden.
 - * Investeringssubsidie en/of.
 - * Subsidie functieverandering.

Sinds 2012 vindt een heroriëntatie plaats op het subsidie stelsel om te komen tot minder uitvoeringslasten en een eenvoudiger Subsidiestelsel Natuur en Landschap. Dit heeft geresulteerd in een per 1 januari 2016 vernieuwde stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. De kern van het nieuwe stelsel is een collectieve benadering vanuit de streek zelf. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt alleen daar toegepast waar dit het meest kansrijk is voor een goed natuur resultaat.

- Stimuleringskader Groenblauwe Diensten (STIKA)
Een regeling van de provincie, gemeenten en waterschappen in Noord-Brabant. Als een grondeigenaar op grond buiten zijn erf maatregelen wil treffen die een bijdrage zouden kunnen leveren aan natuur- of landschapsbehoud dan zou een subsidieverzoek kunnen worden ingediend. Deze subsidieregeling bestaat uit meerdere landschaps- en randenpakketten en drie recreatiepakketten waaronder 'Wandelpad over boerenland'. Voor elk pakket geldt een vaste vergoeding en een aantal beheervorschriften. De regeling richt zich op groene en blauwe diensten buiten de Ecologische Hoofdstructuur. Het vormt een overlap met het Subsidiestelsel Natuur en Landschap. Bij deze subsidie is sprake van een cofinanciering door gemeenten (groene diensten) en waterschappen (blauwe diensten)
- Subsidieregeling verbindingen en landschap Noord-Brabant
Een subsidieregeling gericht op de aanleg van een landschapselement in de vorm van beplanting, poel of natuurvriendelijke oever. Tevens gericht op het herstel van cultuurhistorisch landschapselementen. Daarbij uitgaande van cultuurhistorische elementen van voor 1950. Deze regeling wordt uitgevoerd door het coördinatiepunt Landschapsbeheer in Noord-Brabant.
- Subsidieregeling Biodiversiteit en Leefgebieden
Via deze regeling kunnen subsidies verstrekt worden ter bevordering van de biodiversiteit. Het leefgebiedenbeleid richt zich vooral op biodiversiteit binnen de Ecologische Hoofd Structuur.
- Subsidie soortenbeleid| groen en doen| Groen Ontwikkelfonds Brabant.
Om vrijwilligers in natuur en landschap te ondersteunen is het ministerie van Economische Zaken het project 'Groen en doen' gestart. Deze subsidie is bedoeld voor ondersteuning van projecten en cursussen. Aan de subsidie is één belangrijke voorwaarde verbonden: alles moet een duurzaam karakter hebben. Geen subsidie

voor een eenmalige werkdag, maar wel voor cursussen landschapsecologie of veilig werken. Met deze subsidie wil het ministerie stimuleren dat er meer vrijwilligersgroepen worden opgericht en bestaande vrijwilligersgroepen nog professioneler worden. Het Coördinatiepunt Landschapsbeheer is in de provincie Noord-Brabant aanspreekpunt voor dit project.

- Ecologische verbindingszones.
De ecologische verbindingszones maken in de provincie Noord-Brabant geen deel uit van de Ecologische Hoofd Structuur, maar wel van het natuurnetwerk. De Ecologische Verbindingszones kennen daarmee een aparte financiering. Kenmerkend voor de financiering is een cofinanciering door Waterschap en Gemeente.

7.4.5 Schematisch overzicht financiering beheer/ projecten.

	Programma begroting	Investerings- programma	Groenfonds	Subsidies
Beheer landschapselementen	X			
Projecten:				
1: Groencontactgroep.	X			
2: Particulier landschapsbeheer.	X			X
3: Realisatie speelzones.		X		
4: Herkenbare cultuurhistorische waarden.	facilitering: X		uitvoering: X	(X)
5: Verbeteren onderlinge verbindingen.	facilitering: X		uitvoering: X	(X)

7.5 Communicatie

In het algemeen is het doel erop gericht het creëren van inzicht, begrip en draagvlak voor het gemeentelijk groenbeleid bij de bewoners en gebruikers van het buitengebied. Een en ander met betrekking tot een duurzaam behoud en ontwikkeling van het landschap van Halderberge.

Daarbij niet alleen aandacht voor de realisatie van de uitvoeringsprojecten echter ook voor het beheersmatige van de diverse landschapselementen. De communicatie is tweeledig, enerzijds informeren en anderzijds overtuigen en stimuleren.

In deze paragraaf volgt een uiteenzetting van welke middelen ingezet zouden kunnen worden voor een goede communicatie en in het verlengde daarvan een goede samenwerking. Een benadering per taakveld en de daaraan gekoppelde doelgroep.

7.5.1 Beheer

IN TE ZETTEN MIDDELEN

- Gebruikers van het buitengebied (informeren, betrekken, draagvlak, hulp)
 - * Agrariërs
 - * Particulieren/ bewoners van het buitengebied
- Uitvoerders beheer landschapselementen (informeren)
 - * Gemeentelijke beheerders
 - * Vrijwilligers

Website, Halderbergse Bode.

Halnet, E-Mail, bijeenkomst. Nieuwsbrief, bijeenkomst, veldbezoek.

7.5.2 Projecten

▪ ALGEMEEN

IN TE ZETTEN MIDDELEN

Bestuurders (bestuurlijk begrip & draagvlak)

Schriftelijke rapportage informatiebrief, presentatie, veldbezoek.

- * Gemeenteraad
- * College van B&W

▪ PROJECTEN

IN TE ZETTEN MIDDELEN

1. Groencontactgroep Halderberge (informeren, betrekken, draagvlak, samenwerking)

E-mail

Leden groep:

- * Agrarische Natuurvereniging
- * ZLTO- Halderberge
- * Staatsbosbeheer
- * Coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabants Landschap
- * Brabantse Milieufederatie

Externe communicatie wordt bepaald door de groep.

IN TE ZETTEN MIDDELEN

2. Particulier landschapsbeheer
- Stap 1: (betrekken) op uitnodiging
- * Coördinatiepunt Landschapsbeheer
Brabants Landschap
- Stap 2: (stimuleren, betrekken) Website, Halderbergse Bode.
- * Agrariërs
 - * Particulieren in het buitengebied
3. Realisatie speelzone in bestaand bospercelen
- Stap 1: (betrekken) de vraag wordt voorgelegd
- * Leerlingen van de basisscholen
- Stap 2: (betrekken, informeren, draagvlak, hulp) op uitnodiging
- * Staatsbosbeheer
 - * Jongerenwerk
 - * Scouting
 - * Lokale recreatie ondernemers
 - * Buurtbewoners
- Stap 3: (realisatie) website, Halderbergse Bode.
4. Het herkenbaar maken van cultuurhistorische waarden in het landschap
- Stap 1: (betrekken, hulp) op uitnodiging
- * Heemkundekringen
 - * Hoger Beroeps Onderwijs (eventueel)
- Stap 2: (informeren, betrekken, draagvlak) wordt bepaald door Heemkundekringen
- * Bewoners buitengebied
 - * ZLTO-Halderberge
 - * Recreatie ondernemers
- Stap 3: (realisatie) website, Halderbergse Bode, folder
5. Verbeteren verbinding tussen de verschillende (groen) elementen op uitnodiging
- * Hoger Beroeps Onderwijs
(tuin & landschapsinrichting)

8. TOEPASSING KWALITEITSVERBETERING VAN HET LANDSCHAP

8.1 Inleiding

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap. Dit uitgangspunt geldt voor ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied en buiten de ecologische hoofdstructuur. Het achterliggende idee is dat ontwikkelingen actief bijdragen aan versterking van het landschap. Concreet betekent dit dat passende functies zich kunnen ontwikkelen als er ook landschapsversterkende maatregelen tegenover staan.

In de 'Structuurvisie ruimtelijke ordening' en de 'Verordening ruimte 2014' heeft de provincie Noord-Brabant, om de kwaliteit van het landschap te versterken, het uitgangspunt 'kwaliteitsverbetering van het landschap' geïntroduceerd.

In het Regionaal Ruimtelijk Overleg tussen gemeenten en provincie is de Regionale notitie 'Toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap in de regio West-Brabant' eind juni 2013 vastgesteld. In deze notitie hebben gemeenten in de regio, waaronder de gemeente Halderberge, met de provincie afgesproken om te komen tot nadere afspraken over de toepassing van de provinciale verplichting tot kwaliteitsverbetering van het landschap in de praktijk. Deze afspraken zijn op gemeentelijk niveau verder doorvertaald. Zo diende een gemeentelijke reserve te worden vastgesteld die specifiek bedoeld is voor het storten van compensatiegelden. Het storten van compensatiegelden indien ontwikkelaars kwaliteitsverbetering niet zelf kunnen uitvoeren. De gemeente dient met de bedragen uit dit groenfonds zelf de maatregelen ter verbetering van de landschappelijke kwaliteit elders te realiseren.

Mogelijk landschap versterkende maatregelen:

- De landschappelijke inpassing van de bebouwing.
- Toevoegen, versterken of herstellen van landschapselementen die een bijdrage leveren aan de versterking van de landschapsstructuur.
- Aanleg recreatieve voorzieningen t.b.v. extensief recreatief medegebruik.
- Activiteiten, gericht op behoud of herstel van cultuurhistorische waardevolle bebouwing of terreinen.
- Het verwijderen van verharding.
- Het slopen van bebouwing.
- Fysieke bijdrage aan de realisering van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

De regionale notitie maakt onderscheid in de volgende drie categorieën ruimtelijke ontwikkelingen:

- Categorie 1: ruimtelijke ontwikkelingen met nauwelijks tot geen landschappelijke invloed en waarbij geen (extra) kwaliteitsverbetering van het landschap wordt geëist.
- Categorie 2: ruimtelijke ontwikkelingen met relatief weinig landschappelijke invloed, dan wel ruimtelijke ontwikkelingen die van nature aan het buitengebied zijn gebonden. Of plaatsvinden in hiervoor aangewezen gebieden waarbij de kwaliteitsverbetering van het landschap wordt vormgegeven door te voorzien in enkel een goede landschappelijke inpassing.
- Categorie 3: alle ruimtelijke ontwikkelingen welke mogelijk worden gemaakt via vooral een wijzigingsplan of een bestemmingsplanherziening, tenzij de ontwikkeling concreet wordt benoemd in een andere categorie. Hiervoor dient kwaliteitsverbetering, fysieke en/of financiële compensatie, te worden toegepast.

Definitie landschappelijke inpassing:

Een zodanige vormgeving en inpassing van een gebouw of een gebruik in het landschap of perceel dat deze optimaal is afgestemd op bestaande dan wel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapskwaliteiten. Landschappelijke inpassing vindt bij voorkeur plaats op of direct aansluitend aan het bouwvlak/ bestemmingsvlak.

8.2 Kwalitatieve beoordeling indien sprake is van fysieke tegenprestatie

Indien sprake is van een fysieke tegenprestatie vindt door de gemeente toetsing plaats van het door de ontwikkelaar/ initiatiefnemer ingediende inrichting/ beplantingsplan.

Toetsing op een zorgvuldige landschappelijke inpassing op basis van een door de gemeente goedgekeurd inrichting/ beplantingsplan. Een inrichting/ beplantingsplan tot realisatie, beheer en instandhouding van de landschappelijke inpassing. De beoordeling van inrichting/ beplantingsplan vindt plaats op basis van de in bijlage 2 verwoorde elementen beschrijving. Elementen beschrijving in overeenstemming met de omschrijving opgenomen in de Groen Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant. (STIKA)

8.3 Groenfonds

Eind oktober 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd met het vaststellen van een gemeentelijke reserve (groenfonds) voor het storten van compensatiegelden.

Compensatiegelden die vervolgens worden ingezet op kwaliteitsverbetering van het landschap.

Daar waar groen compensatie niet of deels op het in ontwikkeling zijnde perceel plaats kan vinden, wordt de financiële compensatie gestort in het groenfonds. De gemeente dient met de bedragen uit dit fonds zelf maatregelen ter verbetering van de landschappelijke kwaliteit elders in de gemeente te realiseren.

Vastgesteld beleid.

- Inzet van financiële compensatie op één of meerdere bestedingsdoelen uit de nota "Landschapsplan Halderberge 2016-2026"

Een groenfonds dat wordt ingezet voor duurzame instandhouding en ontwikkeling van het landschap van Halderberge.

BIJLAGE 1: Geraadpleegde bronnen/ betrokken partijen

Geraadpleegde bronnen.:

- Structuurvisie Halderberge 2025/ juni 2013
- Cultuurhistoriekaart Halderberge/ mei 2013
- Landschapsbeleidsplan gemeente Halderberge 'Samen voor Groen'/ 2003
- Regionale notitie 'toepassing kwaliteitsverbetering van het landschap in de regio West-Brabant' / juni 2013
- Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016
- Invulling Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020/ ministerie van economische zaken/ april 2014
- Europees Landbouwbeleid in Nederland (2014 -2020)
- Portaal Natuur en Landschap
- Een ontdekkingstocht langs de verdwenen venen in het gebied tussen Antwerpen en Geertruidenberg/ De Voorkempen & Brabants Landschap/ december 2014.
- Groen Blauw Stimuleringskader/ Provincie Noord-Brabant
- Ecologische Hoofdstructuur/ Provincie Noord-Brabant
- Natura 2000-gebieden/ Ministerie van Economische zaken
- Staatsbosbeheer/ buitenspelen
- Fiets- en wandeldagboek/ Brabant Water
- Het Gastels Laag, zeldzame natuur bij Oudenbosch/ Staatsbosbeheer
- Gastels Laag/ West Brabantse Vogelwerkgroep

Externe betrokkenen:

- Agrarische Natuurvereniging tussen Baronie en Markiezaat
- ZLTO-Halderberge
- Coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabants Landschap
- Staatsbosbeheer
- Waterschap Brabantse Delta
- Toeristische Initiatief Groep
- Molecaten Park Bosbad Hoeven
- Camping De Nieuwe Riet
- Camping onder de Dijk
- Landgoed De Wildert
- Samenstichting Stampersgat
- Lokale Heemkundekringen

Intern betrokkenen:

- Team Ontwikkeling/ gemeente Halderberge
- Team Regie en Verbinding/ gemeente Halderberge
- Team Realisatie/ gemeente Halderberge
- Team Advies/ gemeente Halderberge

BIJLAGE 2: Element omschrijving (bron maatregelenpakket Groen Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant)

1. Hakhoutsingel: een vrij liggend aaneengesloten landschapselement, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/ of struiken met een bedekking van minimaal 90 %, dat als hakhout wordt beheerd. Element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 2 meter en ten hoogste 20 meter breed;
2. Bossingel: een vrij liggend aaneengesloten lijnvormig landschapselement, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en struiken met een bedekking van minimaal 90 %. Het element is tenminste 25 meter lang en is tenminste 2 meter en ten hoogste 20 meter breed.
3. Elzensingel: een vrij liggend, uit een enkele rij bestaand, landschapselement. Met een minimale bedekking van 80 % van een aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse bomen en struiken. Waarvan tenminste 50 % bestaat uit Zwarte els, dat als hakhout wordt beheerd. Het element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 1 meter en ten hoogste 3 meter breed.
4. Hakhoutbosje: een vrij liggend vlakvormig landschapselement, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en struiken met een bedekking van minimaal 80 %, dat als hakhout wordt beheerd. Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 50 are groot.
5. Klein bosje: een vrij liggend vlakvormig landschapselement met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en struiken met een bedekking van minimaal 80 %. Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 50 are groot.
6. Struweelhaag: een vrij liggend landschapselement met een aaneengesloten begroeiing van inheemse, overwegen doornachtige struiken met een bedekking van minimaal 80 %. Het element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 2 meter en ten hoogste 5 meter breed.
7. Knip- en scheerheg: een vrij liggend landschapselement, met aaneengesloten begroeiing van inheemse bomen- en struiken, dat regelmatig wordt geknipt of geschoren. Het element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 1 meter en ten hoogste 3 meter breed.
8. Landschapsboom als solitair: is een alleenstaande inheemse loofboom, niet zijnde een knotboom, die doorgaans in een vrije grote, open ruimte staat. In geval er langs een perceel grens of in een groep minder dan 10 bomen staan worden alle bomen als solitaire boom beschouwd.
9. Landschapsboom in bomenrij of boomgroep.
Bomenrij: is een één of meerdere rijen beplanting van bomen, niet zijnde knotbomen, die meestal van ongeveer gelijke leeftijd zijn. Een laan is een specifieke vorm van een bomenrij. Er is sprake van een laan als aan beide zijden van een weg één of meer rijen bomen in een regelmatig plantverband geplant zijn. Een bomenrij bestaat uit minimaal 10 inheemse loofbomen.
Boomgroep: een boomgroep is een groep bomen die als het ware als een solitair opgroeit. Hun kronen lijken een geheel te vormen. De afstand tussen de bomen is minimaal 5 meter.

10. Knotboom: inheemse loofboom, waarvan de stam periodiek op een hoogte van minimaal 1,5 meter boven maaiveld wordt afgezet (geknot) en als solitair, in een groep of rij voorkomt op of langs landbouwgronden.
11. Hoogstamfruitboomgaard: een boomgaard met hoogstamfruitbomen (appel, peer, pruim, kers), waarvan de kroon op een hoogte van minimaal 150 centimeter boven de stamvoet begint. Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 50 are groot.
12. Amfibieënpool: is een natuurelement dat niet aansluit op een waterloop/ sloot en gevoed wordt door grond- en of regenwater en waarvan in de winterperiode de natte oppervlakte voor tenminste 80 % bestaat uit open water. Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 50 are groot, waarbij het waterbiotoop (water + taluds) minimaal 70 % van de oppervlakte inneemt. De waterdiepte is in de diepste delen in de periode van 1 oktober tot 1 april tenminste 0,5 meter. Incidenteel mag de pool in de zomerperiode droogvallen. Maximaal 25 % van de oppervlakte van de oever is begroeid met houtige gewassen.
13. Weidevogelpool: is een natuurelement met een modderige rand dat gevoed wordt door grond- en/of regenwater en waarbij in de winterperiode de natte oppervlakte voor tenminste 80 % bestaat uit open water. Het element is ten minste 5 are en ten hoogste 50 are groot, waarbij het waterbiotoop (water + taluds) minimaal 70 % van de oppervlakte inneemt. Het element heeft zeer flauwe oevers met een talud van minimaal 1:10. De waterdiepte is in de diepste delen in de periode van 1 oktober tot 1 april tenminste 0,5 meter. Incidenteel mag de pool in de zomerperiode droogvallen. Op de oever komt geen begroeiing van inheemse bomen en/of struiken voor.
14. Natuuroever riet: een aaneengesloten natuurvriendelijk ingerichte oever langs een bestaande waterloop. In de vorm van een plas- of drasberm, waarvan de vegetatie voor tenminste 50 % uit riet en / of lisdodde bestaat. De oever heeft een breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter. Voor een oever langs een ecologische verbindingzone geldt een breedte van ten hoogste 25 meter.
15. Natuuroever nat grasland: een aangesloten natuurvriendelijke ingerichte oever langs een bestaande waterloop. In de vorm van een drasberm of flauwe oever, waarvan de vegetatie bestaat uit inheemse plantensoorten van natte graslanden en ruigten. De oever heeft een breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter. Voor een oever langs een ecologische verbindingzone geldt een breedte van ten hoogste 25 meter. De flauwe oever heeft een talud van minimaal 1:3.
16. Bloemrijke rand: is een aaneengesloten rand langs een perceelrand met een gevarieerde kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden die jaarlijks wordt gemaaid. De rand heeft een breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter. Voor een rand langs een ecologische verbindingzone geldt een breedte van ten hoogste 25 meter.
17. Kruidenrijke zoom: is een aaneengesloten rand met extensief niet bemest hooiland/ ruigte bestaande uit een gevarieerde kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden. De rand heeft een breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter. Voor een rand langs een ecologische verbindingzone een breedte van ten hoogste 25 meter.

18. Graslandflora- en faunarand: is een aaneengesloten rand met een mozaïek van struweel (bramen en/of inheemse struiken) en een kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden. De rand heeft een breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter. Voor een rand langs een ecologische verbindingszone geldt een breedte van ten hoogste 25 meter.
19. Akkerflora- en faunarand: is een aaneengesloten rand die jaarlijks ingezaaid wordt met granen, niet zijnde maïs, of een akkerrandenmengsel. De rand heeft een breedte van tenminste 6 en ten hoogste 12 meter en een lengte van tenminste 25 meter.

Oudenbosch, maart 2016